

Analiza economiei sociale la nivelul regiunilor Nord Est, Nord Vest, Sud Est și Sud Muntenia

Cod proiect: 127427

Titlu proiect: "SuccES - Structuri de creștere a calității economiei sociale"

Studiu realizat de:
EPP Legal Advisor SRL

2022

Pagina 2

Scopul lucrării de față îl constituie realizarea unei radiografii a economiei sociale în regiunile Nord Est, Nord Vest, Sud Est și Sud Muntenia. Ipoteza principală este că economia socială în România se aliniază la standardele internaționale, nu doar la nivel formal – stimulat de o manieră artificială - ci ca un răspuns organic al mediului de afaceri la nevoile comunităților din care provine.

Metodologia cercetării

Metodologia cercetării se definește ca fiind totalitatea demersurilor teoretice, tehnice și epistemologice pe care le întreprinde cercetătorul pentru a putea cunoaște domeniul economiei sociale, evoluția sa, nevoile pe care le au antreprenorii sociali, precum și evidențierea unor exemple de inovare socială, ce pot fi utile pentru viitorii antreprenori sociali.

În realizarea prezentei analize s-au avut în vedere mai multe aspecte și a fost elaborată în urma folosirii mai multor mijloace, conform cerințelor. Iată care au fost pașii, informațiile necesare a fi culese, precum și modalitatea de prelucrare a acestora.

-În primul rând s-a apelat la metoda analizei documentelor sociale pentru a identifica elementele caracteristice ale mediului antreprenoriatului social din Regiunile Nord-Est, Nord-Vest, Sud-Est și Sud-Muntenia, pentru a analiza rolul inovării sociale în cadrul operatorilor economici sociali din regiune și a impactului acestora asupra comunităților din care fac parte. Printre documentele care au fost analizate și din care s-au preluat informații menționăm următoarele:

- Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană. Sinteză. Comitetul Economic și Social European www.eesc.europa.eu,
- Întreprindere socială: antreprenoriat cu impact social <https://ec.europa.eu/eures>,
- Starea economică și socială a României, date statistice <https://insse.ro/cms>,
- Studiu comandat de Comisia pentru Piața internă și protecția consumatorilor pentru Parlamentul european www.europarl.europa.eu,
- Atlasul economiei Sociale <https://ies.org.ro>,
- Solidar – **Sprijin pentru consolidarea programului pentru economie socială, în cadrul POCU** – Programul Operațional Capital Uman,
- Legea nr. 219/2015 privind economia socială,
- Documente emise de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, precum:
- Ghid pentru Întreprinderile sociale și Întreprinderile sociale de inserție <https://mmuncii.ro/j33/images/Documente/Munca/2016/2016-10-21-Ghid-economie-sociala.pdf>,
- Raport de cercetare privind economia socială în România din perspectiva europeană comparată http://mmuncii.ro/j33/images/Documente/Munca/Rap_cercetare-ec_soc_RO_perspec_eu_comp.pdf,
- Documente emise de Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă, precum:
- Registrul Unic de Evidență a Întreprinderilor Sociale (RUIES),
- Documente emise de Institutul Național de Statistică.

- Documente emise de International Centre of Research and Information on the Collective Economy (CIRIEC).
- Planul de Dezvoltare Regională 2014-2020;
- Starea Mediului Economic - Camera de Comerț și Industrie a României (CCIR);
- Balanța forței de muncă la 1 ianuarie 2018;
- Diverse studii, analize și rapoarte pe care le-am citat în cuprinsul analizei.

- Apoi s-a apelat la metoda analizei documentelor proiectului, precum: cerere de finanțare, rapoarte intermediare ale proiectului, rapoarte de progres realizate de beneficiarii întreprinderilor sociale înființate în cadrul proiectului, rapoarte ale misiunilor sociale, centralizatoare și alte documente relevante pentru realizarea analizei. În urma acestora s-a efectuat nu doar o prezentare a rezultatelor proiectului, ci și corelarea rezultatelor înregistrate cu situația existentă la nivel regional și național.

- Între timp, s-a recurs și la metoda anchetei sociale, prin aplicarea tehnicii chestionarului. Aceasta a fost utilizată pentru identificarea nevoilor, opiniilor, atitudinilor și valorilor antreprenorilor implicați în proiectul "SuccES - Structuri de creștere a calității economiei sociale". Chestionarul a fost aplicat atât antreprenorilor sociali, cât și potențialilor antreprenori sociali din zonele de implementare a proiectului. La realizarea scriptului pentru sondajul online s-a ținut cont de informațiile necesare a fi culese (precum date de identificare legate de vârstă și gen, probleme identificate, avantaje și dezavantaje ale întreprinderii sociale etc.). Prelucrarea informațiilor s-a făcut cu respectarea principiilor GDPR, toate întrebările fiind obligatorii, cu excepția celei legate de nume, unde s-a specificat că informația este opțională, răspunsul fiind util doar în gestionarea internă a bazei de date și a evidenței respondenților. Chestionarul a fost trimis unui număr de 200 persoane, rata de răspuns fiind de: 40%.

- Altă metodă de cercetare directă a constatat în organizarea de întâlniri cu antreprenorii de economie socială din fiecare regiune de dezvoltare în care este implementat proiectul, respectiv: Nord Est, Nord Vest, Sud Muntenia, Sud Est. Au fost contactați mai mulți beneficiari în acest sens, iar în funcție de rezultatele și disponibilitatea de care au dat dovadă, cei care au participat la întâlniri au abordat, în cadrul acestora, atât subiectul domeniului lor de activitate cât și, după caz, dificultățile pe care le-au întâmpinat, soluțiile pe care le-au identificat, impactul avut în comunitate datorită misiunilor sociale realizate, elemente concrete de inovare socială la care au apelat, elemente de dezvoltare durabilă și nediscriminare, toate acestea cu scopul de a extrage cât mai multe informații, ce au fost incluse ulterior în **Ghidul pașilor ce trebuie urmați pentru a deveni un antreprenor social de succes**.

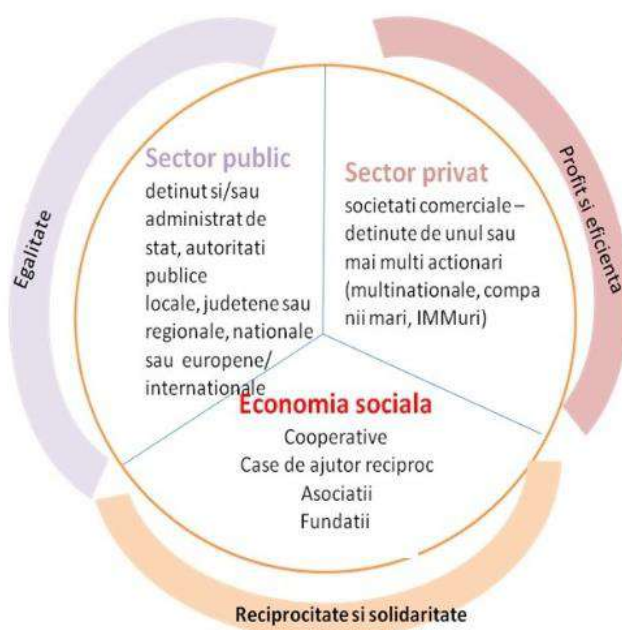
Dimensiunea cantitativă a analizei a vizat măsurarea numărului de întreprinderi sociale și locuri de muncă ocupate în domeniul economiei sociale la nivelul regiunilor respective. Dimensiunea calitativă a analizei face referire la realizarea unei echități sociale puternice cu scopul realizării dezvoltării durabile și sustenabile.

Utilizarea indicatorilor de dezvoltare regională (set de mărimi particularizate, care conferă o prezentare a unei regiuni într-o perioadă de timp, reprezentând instrumente de măsurare a activității regiunii în condițiile unor schimbări) are drept scop aflarea stadiului în care se află regiunea respectivă și modalitățile de rezolvare a problemelor identificate.

În vederea realizării analizei s-au avut în vedere mai mulți **PAȘI**: Încadrarea conceptului de economie socială; Radiografia stării economiei sociale; Corelarea rezultatelor proiectului cu situația economiei sociale la nivel național; Aplicarea chestionarului online; Organizarea de întâlniri cu antreprenori din fiecare regiune de dezvoltare; Prezentarea unor exemple de bune practici, precum și a avantajelor și dezavantajelor activării în domeniul economiei sociale. Toți acești pași vor fi prezentați pe larg în continuare.

Încadrarea conceptului de economie socială

Această etapă a fost demarată prin efectuarea unei documentări asupra domeniul economiei sociale la nivel național și internațional și a vizat atât conceptele de economie socială și antreprenariat social, cât și statistici, impactul întreprinderilor de economie socială în cadrul comunităților și date despre inovarea socială. Informațiile au putut fi culese prin intermediul diverselor instituții, care pun la dispoziție statistici referitor la numărul întreprinderilor de economie-socială, precum și din documente sociale și legislație, mai sus menționate.

Sursa: <http://www.ies.org.ro/ce-este-economia-sociala-1>

Definiția conceptuală a economiei sociale este disponibilă în **Carta principiilor economiei sociale** a Social Economy Europe, asociație de la nivel european care reprezintă economia socială. Aceste principii sunt:

- Prioritatea acordată individului și obiectivelor sociale față de capital;
- Asocierea voluntară și deschisă;
- Controlul democratic al membrilor (nu se referă la fundații, deoarece acestea nu au membri);
- Combinarea intereselor membrilor/utilizatorilor și/sau a interesului general;
- Apărarea și aplicarea principiului solidarității și responsabilității;
- Gestionarea autonomă și independența față de autoritățile publice;
- Majoritatea excedentelor sunt utilizate pentru atingerea unor obiective de dezvoltare durabilă și pentru prestarea unor servicii de interes pentru membri sau de interes general.

Definiția propusă în "Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană, 2017" sună astfel: „Setul de întreprinderi private organizate formal, dotate cu autonomie decizională și libertate de asociere, create pentru a răspunde nevoilor membrilor prin intermediul pieței, prin producerea de bunuri și furnizarea de servicii, asigurări și finanțare, în care procesul decizional și orice distribuire a profiturilor sau a excedentelor între membri nu sunt direct legate de aportul de capital sau de cotizațiile plătite de membri, fiecare dintre aceștia dispunând de un vot, sau, în orice caz, sunt hotărâte prin procese participative, democratice. Economia socială include și entități private, organizate formal, dotate cu autonomie decizională și libertate de asociere, care prestează servicii necomerciale pentru gospodării și ale căror excedente, dacă există, nu pot fi însușite de agenții economice care le creează, controlează sau finanțează”. O definiție similară este dată și de Centrul Internațional de Cercetare și Informare privind Economia Publică, Socială și Cooperatistă (CIRIEC), citat în Studiul Economia socială în Uniunea Europeană, 2007.

Astfel, **economia socială** este sintagma utilizată pentru a indica acele activități în care resursele obținute sunt direcționate către îndeplinirea unui scop social și în ajutorul comunității în care sunt implementate. Domeniile de activitate ale organizațiilor care activează în domeniul economiei sociale sunt protecție socială, servicii sociale, sănătate, asigurări, creditare, producție agricolă, educare și formare, cultură, sport, activități recreative. E de menționat însă faptul că acestea desfășoară o activitate al cărei scop principal este satisfacerea nevoilor persoanelor, și nu remunerarea investitorilor capitaliști. În cazul abordării economiei sociale sectorul terțiar nu este situat între piață și stat, ci între sectorul capitalist și sectorul public. Din acest punct de vedere, în societățile dezvoltate sectorul terțiar este un pol de utilitate socială constituit dintr-o gamă largă de organizații private, create pentru a satisface nevoile sociale, și nu pentru a-l remunera pe investitorii capitaliști. <https://phoenix-proiect.ro/wp/wp-content/uploads/2019/09/Economia-sociala-in-Romania.pdf>

Comisia Europeană definește **întreprinderile sociale** ca o parte integrantă a economiei sociale: „O întreprindere socială este un actor al economiei sociale, al cărui principal obiectiv este cel de a avea o incidență socială mai curând decât cel de a genera profit pentru proprietarii sau partenerii săi. Ea funcționează pe piață furnizând bunuri și servicii în

mod antreprenorial și inovator și își utilizează excedentele, cu predilecție, în scopuri sociale. Aceasta face obiectul unei gestionări responsabile și transparente, îndeosebi prin asocierea angajaților săi, a clienților săi și a părților interesate” (Comunicarea Comisiei Europene, Inițiativa pentru antreprenoriatul social, COM/2011/0682 final din 25/10/2011). Această comunicare a Comisiei identifică, de asemenea, principalele domenii de activitate ale întreprinderilor sociale:

- întreprinderi care furnizează servicii sociale și/sau bunuri și servicii destinate unei populații vulnerabile și
- întreprinderi care urmăresc integrarea profesională a persoanelor cu dificultăți de angajare, dar a căror activitate poate cuprinde alte bunuri și servicii decât cele sociale.

În vreme ce **antreprenoriatul** are un rol important în economia unei regiuni sau a unei țări, **antreprenoriatul social** este chiar mai mult de atât, în cazul acestuia accentul punându-se pe oameni, nu pe profit.

În timp ce antreprenorii sunt orientați către business și se concentrează pe satisfacerea nevoilor clienților lor pentru obținerea de profit; antreprenorii sociali identifică bariere, obstacole și lipsuri într-o piață, industrie sau în rândul oamenilor din aceste medii și acționează pentru a rezolva acele lipsuri concentrându-se pe bunăstarea și dezvoltarea mediului și a comunității din care fac parte.

Nivelul de dezvoltare antreprenorială a unei societăți devine un indicator nu doar pentru creșterea economică, ci afectează în mod direct piața forței de muncă, inovarea socială dar și integrarea socială. Aceasta este logica care a stat în spatele adoptării, la nivel european, a unei politici de sprijinire a antreprenoriatului, la nivelul Strategiei Europa 2020 pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii. Aceasta a devenit expresia eforturilor europene comune pentru asigurarea locurilor de muncă și pentru reducerea șomajului. În acest context, a crescut interesul pentru economia socială, existând ca țintă dezvoltarea unui climat care crește și dezvoltă energiile antreprenoriale la nivel european.

(http://mmuncii.ro/j33/images/Documente/Munca/Rap_cercetare-ec_soc_RO_perspec_eu_comp.pdf)

Abordarea **inovării sociale** (promovată pentru prima oară de Fundația Ashoka, în 1980) subliniază rolul individual al antreprenorului social, care adoptă misiunea de a crea și susține **valoarea socială** (nu numai valoarea privată), recunoaște și urmărește noi oportunități de a servi acea misiune, se angajează într-un proces continuu de inovare, adaptare și învățare, acționează cu curaj, fără să fie limitat de resursele pe care le are la îndemână și prezintă un înalt simț de responsabilitate și răspundere față de circumscripțiile deservite și pentru rezultatele create. Pe scurt, antreprenorii sociali îndeplinesc o misiune socială, iar impactul misiunii (mai degrabă decât crearea de bunăstare) reprezintă criteriul esențial de măsurare a unui antreprenor social. În abordarea inovării sociale, forma de proprietate asupra întreprinderii sociale (publică, bazată pe capital sau economia socială) este secundară, figura-cheie fiind antreprenorul social, ca principala persoană responsabilă de antreprenoriat și de schimbarea socială.

În România, situația în domeniul economiei sociale este reglementată prin **Legea nr. 219/2015**.

Potrivit acesteia, entitățile economiei sociale din România sunt:

- întreprinderea socială (ÎS) și
- întreprindere socială de inserție (ÎSI).

Întreprinderile sociale pot fi organizate sub forma unor cooperative de credit, asociații, fundații, case de ajutor reciproc ale salariaților, case de ajutor reciproc ale pensionarilor, societăți agricole sau orice alte categorii de persoane juridice care respectă, conform actelor legale de înființare și organizare, definiția și principiile economiei sociale enunțate în legea economiei sociale. Pentru a deveni ÎS sau ÎSI, oricare dintre organizațiile de mai sus e necesar să obțină un atestat, respectiv o marcă în cazul ÎSI.

Planurile de acțiune naționale și regionale sunt politici-cheie de susținere a economiei sociale. Acestea sunt acorduri importante încheiate între diferiți actori, în special între guvern și reprezentanții economiei sociale/sectorului terțiar, inclusiv sindicatele, universitățile etc., cu scopul de a-și îmbunătăți relațiile reciproce în avantajul ambelor părți, pe o perioadă îndelungată. Acestea includ cadre stabile de finanțare, sisteme participative și consultative, domenii strategice care trebuie dezvoltate, îmbunătățirea relațiilor și schimbări ale societății. În ultimii ani au fost instituite mai multe planuri naționale. Acestea sunt cazuri în care programele operaționale ale fondurilor europene vizează economia socială și incluziunea socială. Tabelul de mai jos identifică principalele planuri naționale. Pentru a avea succes, sunt importanți trei factori-cheie: în primul rând un cadru multianual cuprinzător, în al doilea rând conceptul de parteneriat între guvern, economia socială și alte părți interesate, asigurând satisfacerea nevoilor reale și a priorităților, iar în al treilea rând efectul incluziv și de structurare al fondurilor structurale europene în întreaga Europă. Ultimul reprezintă o lecție-cheie pentru factorii de decizie ai UE.

Exemple de planuri naționale care sprijină economia socială în țările europene (2011-2016)	
Bulgaria	Plan de acțiune pentru economia socială (2014-2015; 2016-2017)
Polonia	Program național pentru economia socială. Instituirea Comitetului național pentru dezvoltarea economiei naționale
Portugalia	Acord național între guvern și sectorul social („Compromissos de Cooperação para o Setor Social e Solidário”)
România	Solidar – Sprijin pentru consolidarea programului pentru economie socială, în cadrul POCU – Programul Operațional Capital Uman
Spania	Programul național de promovare a economiei sociale și POISES – Programul operațional pentru incluziune socială și economie socială – FSE 2014-2020.
Suedia	Programul multianual pentru susținerea întreprinderilor sociale de integrare profesională, desfășurat de Departamentul Muncii, împreună cu Ministerul Afacerilor.

Regatul Unit	The Compact, acord între guvern și sectorul voluntariatului și sectorul comunitar. Instituit în 1998, acesta stabilește un mod de lucru care îmbunătățește relația dintre părți, în avantajul amândurora.
--------------	---

Sursa: Evoluții recente ale economiei sociale în Uniunea Europeană

Radiografia stării economiei sociale

Pentru realizarea acestei descrieri am apelat la documentele sociale anterior menționate, așa cum sunt ele menționate pe site-urile instituțiilor publice, precum și la datele înregistrate în Cererea de Finanțare a proiectului.

Iată care este situația la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare, conform cercetării surselor statistice disponibile la momentul cercetării.

Regiunea Nord-Est

În această regiune de dezvoltare se înregistra cea mai scăzută rată de ocupare (56.4%), cel mai mare număr de șomeri (66,5 mii, cca 19% din total național) și cele mai mici venituri salariale la nivel național. Este a doua regiune cu cea mai mare pondere a riscului de sărăcie sau excluziune socială (43.9%) de la nivel național la 2017. 40,38% din populație trăiește în zone dezavantajate, din care 5,66% în zone dezavantajate pe locuire, 12,51% în zone dezavantajate pe ocupare, 14,77% în zone dezavantajate pe capital uman, 4,29% în zone marginalizate și 3,15% în alte tipuri de zone.

Regiunea Nord-Est ocupă locul 2 la nivel național dpdv al numărului persoanelor cu dizabilități (119.400 persoane).

Regiunea Nord-Vest

În această regiune, deși se concentrează peste 642 mii de contracte de muncă, reprezentând 13% din forța de muncă a țării, se află și cei mai mulți muncitori necalificați din țară (120.790 persoane, adică 17,34% dintre angajați). De asemenea, este regiunea cu cea mai redusă pondere a lucrătorilor în domeniul serviciilor din România, respectiv de 12,59% din total angajați. Înregistrează un grad ridicat de sărăcie și un risc crescut de excluziune a categoriilor vulnerabile. Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROE) este de 26.4% la 2017, sub media națională. Deși spiritul antreprenorial în regiune este mai dezvoltat decât la nivel național, există totuși un număr redus de IMM-uri (23.5 IMM-uri la 1.000 loc.), indicatorul aflându-se la jumătatea mediei europene, iar afacerile mici întâmpină dificultăți în a rămâne pe piață.

Regiunea Sud-Muntenia

În această zonă de dezvoltare sunt peste 539 mii de contracte de muncă, reprezentând 10,92% din forța de muncă a României, însă forța de muncă este polarizată cu precădere la nivelul a 4 grupe: muncitori necalificați (20.82%), specialist în diverse domenii de activitate

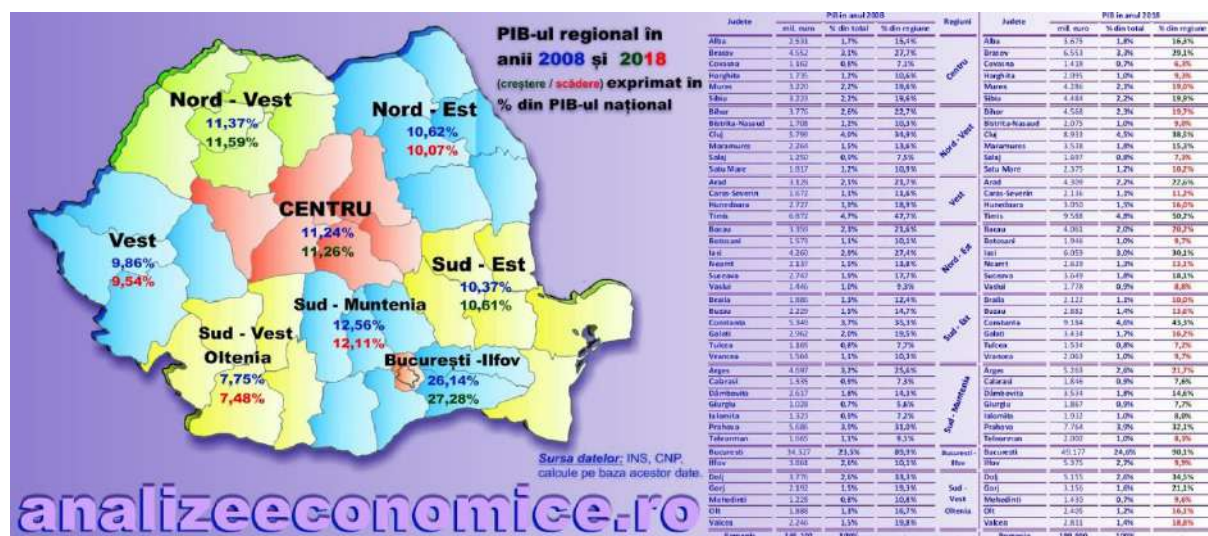
(19.21%), lucrători în domeniul serviciilor (16.83%), muncitori calificați (14.53%). La 1 ianuarie 2018 regiunea avea cca 58,1 mii șomeri, situându-se pe locul 4 la nivel național și avea o rată de ocupare a populației active destul de scăzută în al doilea trimestru al anului 2018, de 51.9%. Numărul de înmatriculări de persoane fizice și juridice în județele care compun regiunea vizată conform Registrului Comerțului înregistrează o dinamică negativă de -2.89% în 2018 față de 2017. Înregistrează un grad ridicat de sărăcie și un risc crescut de excluziune a categoriilor vulnerabile. Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE) este de 40.9% la 2017, peste media națională.

Regiunea Sud-Muntenia ocupă locul 1 la nivel național din punct de vedere al numărului persoanelor cu dizabilități (132.305 persoane).

Regiunea Sud-Est

În această zonă se înregistrează, la 1 ianuarie 2018, un nivel scăzut al ratei de ocupare (62.4%), existând la acea dată 570 mii salariați care reprezentau circa 11% din totalul populației ocupate civile a țării. Aceștia lucrau preponderent în sectorul serviciilor (350,1 mii persoane), dar și în industrie și construcții (198,3 mii persoane). În agricultură, silvicultură și piscicultură erau înregistrate cu contract de muncă doar 21,6 mii persoane. Regiunea Sud Est ocupă locul 4 la nivel național ca număr de șomeri înregistrați - 56,5 mii persoane (16% din totalul șomerilor la nivel național). Numărul de înmatriculări de persoane fizice și juridice în județele care compun regiunea vizată, conform Registrului Comerțului, înregistrează o dinamică negativă de -6% în 2018 față de 2017. Înregistrează un grad ridicat de sărăcie și un risc crescut de excluziune a categoriilor vulnerabile. Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROPE) este de 42.5% la 2017, cu o evoluție pozitivă în perioada 2013-2017. Regiunea Sud-Est ocupă locul al 5-lea ca număr de persoane cu dizabilități, la data de 31.12.2017 fiind înregistrate 96.434 persoane.

Situația economică la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare în parte este foarte bine explicată și în materialul intitulat: "În ce județe s-a concentrat creșterea economică de la nivel de regiuni în ultimul deceniu", de pe siteul: analizeeconomice.ro.

După cum se poate vedea și în cele de mai jos (Raportul INS: "Întreprinderi noi și profilul întreprinderilor 2022")

https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/intreprinderi_noi_si_profilul_intreprinderilor_2020.pdf

Numărul întreprinderilor noi și rata de creare pe regiuni

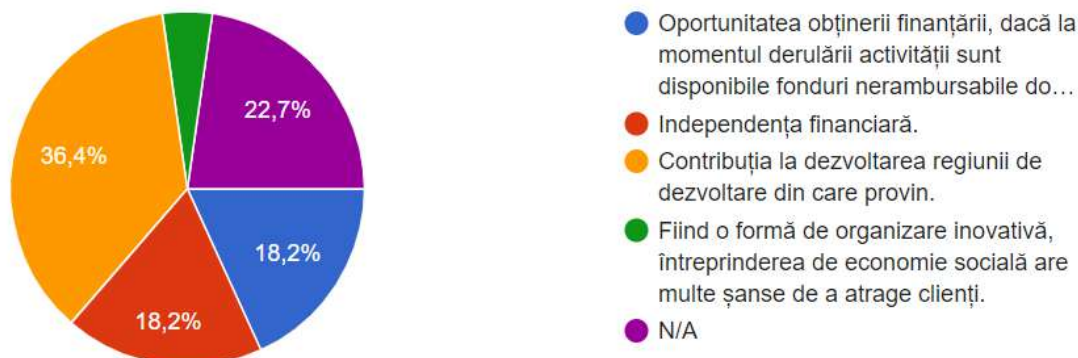
	An	Regiuni							
		NE	SE	S	SV	V	NV	C	BIF
Număr întreprinderi noi	2003	17553	14896	14076	10800	11010	17302	15610	21931
	2004	18620	16501	15944	11269	14467	21977	16627	28006
	2005	23210	20144	17756	11432	17810	23836	22697	27561
	2006	18218	17705	14994	9564	15161	20027	19419	27034
	2007	20165	17467	17202	11848	15567	24182	20170	37244
	2008	20169	19696	20380	12249	16855	24440	21561	32560
	2009	16500	14667	15691	9553	12530	18102	15624	23699
	2010	15887	14867	15389	10683	12170	19423	16516	23920
	2011	17646	16120	17053	12548	13485	21164	16826	25241
	2012	12672	11792	11745	11365	10301	17739	11052	22510
	2013	16589	14272	15119	12696	13075	22040	15311	26764
	2014	6946	7487	7025	5257	6822	10688	6809	20293
	2015	12401	11310	11354	8153	10026	15996	11816	24777
	2016	13675	11360	12135	8159	10481	17185	13204	25235
	2017	14961	13236	14026	9958	12498	21310	15263	29760
	2018	14947	13062	15011	9305	12456	20020	14389	25126
	2019	16823	13813	16212	10706	12931	19624	17353	26363
	2020	14030	11290	12232	8127	10367	17072	13573	26913

După regiunea București-Ilfov, cele mai multe sunt înființate în regiunea de dezvoltare Nord-Vest, urmată de Nord-Est, Centru, Sud, Sud-Est, Vest și Sud-Vest.

Comparativ cu numărul întreprinderilor de economie socială, acestea sunt de mii de ori mai multe, la nivel de țară, numărul total al întreprinderilor sociale din România ridicându-se doar la un număr de patru cifre (2623). Ceea ce înseamnă fie că puțini antreprenori cunosc domeniul economiei sociale, fie au cunoștințe despre el, dar nu sunt dispuși să intervină. În oricare dintre situații, e necesar ca oamenii să afle avantajele antreprenoriatului social, atât la nivel de personal, cât și la nivelul societății, și să fie motivați să contribuie la îmbunătățirea lui.

La **Chestionarul online** aplicat antreprenorilor sociali și potențialilor antreprenori sociali 36,4% dintre respondenți au afirmat că doresc să contribuie la dezvoltarea zonei din care provin. La aceeași întrebare: "Ce vă motivează să aveți propria afacere în domeniul economiei sociale, în locul unui business clasic unde nu ați avea obligația să reinvestiți profitul?" câte 18.2% au bifat independența financiară, respectiv oportunitatea obținerii finanțării, în condițiile în care la momentul derulării activității au fost disponibile fonduri nerambursabile doar pentru structurile de economie socială. Cele mai puține răspunsuri au

fost înregistrate la opțiunea: "fiind o formă de organizare inovativă, întreprinderea de economie socială are multe șanse să atragă clienți".

În "Raportul Național despre Antreprenoriatul Social", elaborat de Ashoka România în martie 2018, a fost identificată o stare generală de optimism în sectorul antreprenoriatului social, dar confuzie referitor la finanțări, sustenabilitate și misiune – problemă ce se manifestă pregnant în toate regiunile de dezvoltare ale țării. Principalele piedici identificate în creșterea numărului de întreprinderi sociale atestate și funcționale au fost: lipsa cunoștințelor, abilităților și experienței în domeniul antreprenoriatului social, precum și lipsa resurselor financiare necesare. Clasificarea problemelor mai sus menționate ca fiind prioritare derivă din consecințele grave pe care nesoluționarea acestora le poate avea pentru atingerea unor obiective strategice naționale care vizează reducerea sărăciei și a fenomenului marginalizării, incluziunea socială, creșterea ocupării în rândul populației 18-64 ani, creșterea accesului pe piața muncii a categoriilor vulnerabile, creșterea gradului de instruire/ specializare/ calificare a populației active, descurajarea fenomenului migrației. În aceste condiții, realizarea unui Ghid al antreprenorului social de success ar putea fi de ajutor!

Corelarea rezultatelor proiectului cu situația economiei sociale la nivel regional

Au fost studiate rapoartele de progres ale proiectului și cererea de finanțare, iar datele de la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare în parte au fost corelate cu cele de la nivel național, înregistrate în **RUIES**.

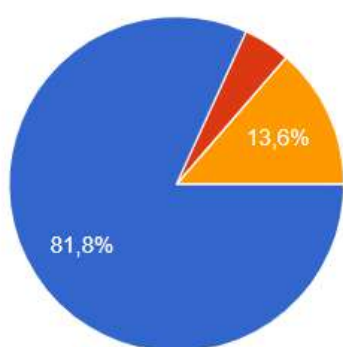
Astfel, în cadrul proiectului "SuccES - Structuri de creștere a calității economiei sociale" au fost înființate **25** de întreprinderi sociale, distribuția pe regiuni fiind următoarea:

Regiunea de dezvoltare	Număr întreprinderi sociale înființate prin proiect	Număr total IS înființate la nivel de regiune, conform RUIES (Mai 2022)
Nord Est	7	315
Nord Vest	10	429
Sud Est	2	399
Sud Muntenia	6	505

De asemenea, din tabelul de mai sus reiese și numărul total de întreprinderi, la nivelul fiecărei regiuni de dezvoltare.

Numărul total de întreprinderi de economie socială, înregistrate în RUIES, la nivel național, este de 2623, cu un număr de 3191 de angajați, dintre care 452 persoane aparținând categoriilor vulnerabile. Prin proiect au fost create **101 noi locuri de muncă**, în cadrul celor **25 de întreprinderi de economie socială**.

Antreprenorii care aleg să activeze în domeniul economiei sociale sunt conștienți de necesitatea și valoarea creării de noi locuri de muncă. 81,8% dintre persoanele chestionate

● DA
● NU
● Depinde

în cadrul proiectului au răspuns că "Sunt dispuse să creeze locuri de muncă pentru persoanele din categoriile vulnerabile", doar 13,6% au bifat "Depinde".

În urma analizei efectuate la începutul proiectului, la nivelul fiecărei regiuni de implementare, **au fost identificate următoarele nevoi la nivelul grupului țintă vizat:**

În Regiunea Nord-Est:

- Accesul la formele de pregătire profesională, informare și consiliere pentru persoanele din grupurile vulnerabile;
- Organizarea de cursuri de calificare/ recalificare, reconversie profesională, informare și consiliere profesională, precum și servicii de mediere a muncii pe piața internă;
- Dezvoltarea de programe de formare profesională pentru tinerii cu posibilități materiale limitate, inclusiv pentru tinerii care părăsesc centrele de plasament;
- Sprijin financiar pentru întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție, inclusiv dezvoltarea unor practici favorabile pentru organizarea de achiziții publice responsabile sau achiziții publice rezervate întreprinderilor sociale și a întreprinderilor sociale de inserție;

-Necesitatea unor rețele locale care să faciliteze colaborarea între structurile de economie socială, agenți economici, instituții publice.

În această regiune au fost înființate 7 IS, cu codurile CAEN prezentate în tabelul de mai jos:

Denumire IMM	Regiunea in care se utilizeaza ajutorul	Zona implementare de Plan afaceri (Judet)	CAEN principal doar cifre
SC SOCIAL DELIVERY SRL	Nord-Est	Iasi	5320
SC SENSORY PLAY SRL	Nord-Est	Iasi	9329
SC SNAIL CAFE SRL	N-E	Iasi	1083
SC Autentic Wood Art	N-E	Bacau	3109
HERA HEALTH CENTER S.R.L	N-E	BACAU	9604
ASOCIATIA SOLIDARITATE, INITIATIVA SI RESPONSABILITATE-A.S.I.R	N-E	NEAMT	1071
SC CLINICA DENTIKA SRL	N-E	Iasi	8623

În cadrul celor 7 întreprinderi înființate în regiune au fost create **31 locuri de muncă**.

În Regiunea Nord-Vest:

- Stimularea spiritului civic;
- Dezvoltarea comunităților și creșterea calității vieții;
- Integrarea persoanelor vulnerabile în direcția dezvoltării personale și profesionale a acestora, în perspectiva ocupării de locuri de muncă, respectiv integrării/ reintegrării pe piața muncii și a integrării/ reintegrării sociale, ținând cont de particularitățile persoanelor implicate, de piața muncii și de situația economică existentă la nivel regional.

Întreprinderile sociale înființate în această regiune de dezvoltare au venit în sprijinul nevoilor de mai sus, creând locuri de muncă în diverse domenii de activitate.

Denumire IMM	Regiunea care utilizează ajutorul	in se	Zona implementare Plan de afaceri (Judet)	CAEN principal doar cifre
ZINNAS HOLTZ SRL	Nord Vest		Maramures	1392
SC FRIEDL NORBERT RECUPERARE SRL	Nord-Vest		Maramures	8690
SC CERAM DESIGN CENTRUM SRL	Nord-Vest		Maramures	3250
SC HR PLUS SRL	Nord-Vest		Maramures	7830
SC LUMEA SAREI SRL	Nord-Vest		Maramures	1812
SC PENSIUNEA POP-CHIS SRL	Nord-Vest		Maramures	5520
ASOCIATIA SUFLETE VERZI	Nord-Vest		Maramures	5610
CINEMATIX LEARNING S.R.L	Nord-Vest		Cluj	7420
IXIA ONE GARDEN S.R.L	Nord-Vest		Bihor	8130
Asociatia LA CASTANI	Nord-Vest		MARAMURES	8121

În cadrul celor 10 întreprinderi sociale din zona de dezvoltare Nord-Vest au fost create 38 de **locuri de muncă**.

În Regiunea Sud-Muntenia:

- Accesul la formele de pregătire profesională, informare și consiliere pentru persoanele din grupurile vulnerabile;
- Reducerea abandonului școlar;
- Organizarea de cursuri de calificare/ recalificare, reconversie profesionale, informare și consiliere profesională, precum și servicii de mediere a muncii pe piața internă;
- Dezvoltarea de programe de formare profesională pentru tinerii cu posibilități materiale limitate.

Întreprinderile înființate în această regiune de dezvoltare au activități diverse, precum reiese din tabelul de mai jos:

Denumire IMM	Regiunea care utilizează ajutorul	in se	Zona implementare Plan de afaceri (Judet)	CAEN principal doar cifre
8IT DATA PATTERNS SRL	Sud-Muntenia		Prahova	6201
AMH INSPIRED ADVISORY SRL	Sud-Muntenia		Prahova	7022
ASOCIATIA DE PRODUCTIE SOCIAL INNOVA	Sud-Muntenia		Arges	3299
BUCATARIA ROMANEASCA SRL	Sud-Muntenia		Dambovita	5621
DULCE TRADITIE LABORATOR SRL	Sud-Muntenia		Giurgiu	1071
TRUE DREAM STORY SRL	Sud-Muntenia		Prahova	9329

În cele 6 întreprinderi din regiune au fost create **24 de locuri de muncă**. Fiecare dintre antreprenorii sociali asigură training la locul de muncă, satisfăcând astfel și nevoia de informare și consiliere, și pe cea de sprijin financiar.

În Regiunea Sud-Est:

- acces la formele de pregătire profesională, informare și consiliere pentru persoanele din grupurile vulnerabile;
- Sprijin financiar pentru întreprinderile sociale și întreprinderile sociale de inserție, inclusiv dezvoltarea unor practice favorabile pentru organizarea de achiziții publice responsabile sau achiziții publice rezervate întreprinderilor sociale și a întreprinderilor sociale de inserție;
- necesitatea unor rețele locale care să faciliteze colaborarea între structurile de economie socială, agenți economici, instituții publice.

Aici au fost înregistrate numai 2 întreprinderi sociale, după cum se observă în tabelul de mai jos, și au fost create în total **8 locuri de muncă**.

Denumire IMM	Regiunea în care se utilizează ajutorul	Zona implementare Plan de afaceri (Judet)	CAEN principal doar cifre
LAND PREP SRL	Sud- Est	Galati	4312
SAVIS CONSELLS SRL	Sud- Est	Galati	8130

Pe lângă sprijinul financiar și consilierea oferită celor 101 persoane angajate, fiecare întreprindere a gândit, în cadrul activității pe care o desfășoară, cel puțin un element inovativ, astfel încât au reușit să aibă un impact semnificativ asupra cât mai multor oameni din cadrul comunităților din care provin și își desfășoară activitatea, fie prin serviciile/produsele pe care le oferă pe piață, fie prin intermediul misiunilor sociale desfășurate.

Prin măsurile întreprinse, proiectul produce un efect pozitiv pe termen lung, și anume acela de a contribui la dezvoltarea durabilă a regiunilor **Nord-Est, Nord-Vest, Sud-Muntenia, Sud-Est** prin înființarea și funcționarea celor 25 de întreprinderi sociale cu 101 locuri de muncă nou create (prin proiect se asumase minim 100 de locuri de muncă nou create), care contribuie concret la dezvoltarea comunităților locale. Domeniile de activitate în care activează acoperă mare parte dintre nevoile identificate și enumerate mai sus.

Potrivit anchetei, tipologia întreprinderilor nou înființate în cadrul proiectului respectă structura întâlnită la nivel regional și național. Numărul mediu de angajați/întreprindere (4,04 angajați) e mai mare decât numărul mediu pe întreprindere la nivel național (1,2 angajați) așa cum reiese din RUIES. În plus, întreprinderile nou-create reflectă la nivelul distribuției o proporție a tipologiilor din populația de referință la nivelul regiunii.

Aplicarea chestionarului online

Metodologie de realizare, cercetare, aplicare și interpretare a chestionarului.

Pe baza datelor culese în urma documentării efectuate, precum și a informațiilor pe care le dețin responsabilii de proiect care țin legătura directă cu beneficiarii celor 25 de întreprinderi sociale înființate a fost concepută structura unui sondaj online dedicat atât antreprenorilor sociali, cât și potențialilor antreprenori sociali.

Chestionarul a fost realizat cu ajutorul unui formular din Google Forms.

Invitația către completarea acestui chestionar a fost lansată atât către antreprenori sociali, cât și către potențiali antreprenori sociali prin email și telefonic.

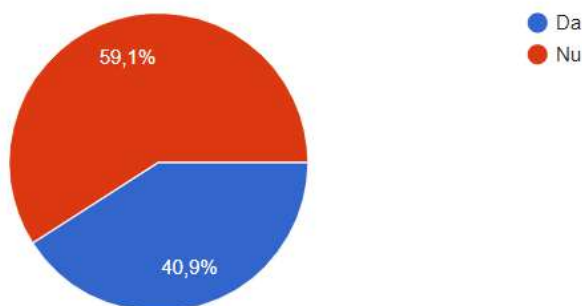
Dintre toate persoanele abordate, au dat curs invitației de a completa chestionarul online un număr mai mare de femei decât bărbați. Asta desigur, la nivel de țară, media procentuală înclină în favoarea bărbaților antreprenor. <https://onrc.ro/index.php/ro/statistici?id=246>

De menționat că datele înregistrate de Oficiul Național al Registrului Comerțului reprezintă antreprenoriatul în general, nu pe cel al economiei sociale în special.

La fel și în cazul statisticilor înregistrate de INS, unde bărbații sunt majoritari, cu peste 60 procente, față de reprezentantele sexului frumos.

Scopul chestionarului a fost de a afla nevoile, credințele și provocările antreprenorilor sociali, domeniul în care activează, dar și identificarea constrângerilor și dorințelor potențialilor antreprenori sociali! După completarea chestionarelor, informațiile obținute au fost interpretate în contextul situației actuale a economiei sociale și incluse în cadrul analizei. Iată ce a reieșit în urma aplicării chestionarului online:

Dintre respondenți, 36,4% au declarat că sunt angajați iar 59,1% antreprenori. Însă la întrebarea de mai jos au bifat **doar 40,9% că sunt antreprenori de economie socială**. De aici putem trage concluzia că diferența de 18,2% sunt antreprenori în general sau antreprenori finanțați din fonduri europene, care cel mai probabil doresc să activeze și în domeniul economiei sociale.

La întrebarea deschisă: "Cu ce probleme vă confrunțați în momentul de față ca antreprenori în general și ca antreprenori de economie socială în special?" răspunsurile au fost destul de diverse, și anume:

- creșterea prețurilor la combustibili și la energia electrică,
- lipsă de predictibilitate a cadrului economic și fiscal, creșterea costurilor de operare,
- modificări legislative în domeniu versus implementarea unei idei noi din cauza unei legii care împiedică o idee de afaceri,
- birocrație excesivă și instituții publice lipsite de interes față de antreprenori,
- lipsa personalului: calificat (bucătari și ospătari), cât și identificarea persoanelor din grupurile vulnerabile,
- lipsa suportului din partea legislației și a statului roman,
- fiscalitate excesivă și legislație neofertante pentru antreprenoriatul social,
- lipsa finanțării,
- inflația - care a influențat în mod negativ puterea de cumpărare și accesul la servicii medicale de calitate,
- dificultăți în procesul de obținere a autorizațiilor, avizelor, etc.,
- lipsa timpului,
- concurența neloială.

De menționat faptul că peste 90% dintre respondenții la sondajul online au studii universitare. Jumătate dintre respondenți sunt absolvenți de master, în vreme ce 40,9% au

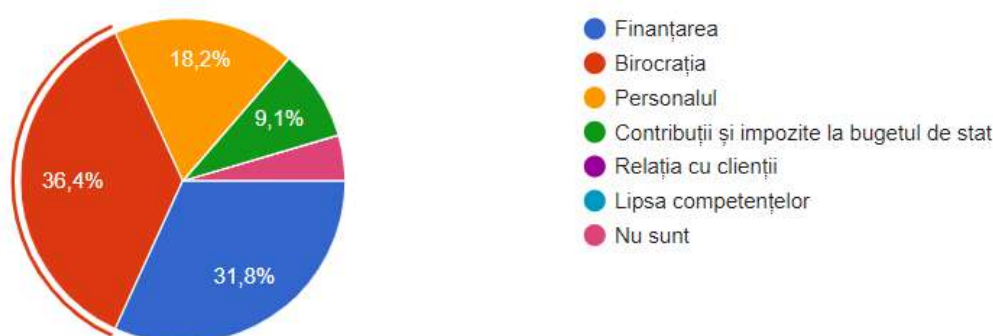
doar studii de licență. În ceea ce privește vârsta, cei mai mulți (63,5%) se încadrează în categoria de vârstă 25-45 ani, restul în cea de 46-64 ani.

De aici reiese că respondenții la chestionar se încadrează în profilul antreprenorului European, care are în medie 35 de ani în momentul în care își deschide o afacere și deține o diploma universitară în proporție de 84,8%, conform datelor prezentate în Eu START-up Monitor din 2018 (<http://startupmonitor.eu/EU-Startup-Monitor-2018-Report-WEB.pdf>). Cu alte cuvinte, antreprenorul roman este în general o persoană bine pregătită, cu competențe teoretice dobândite de-a lungul pregătirii universitare, imagine care nu se potrivește deloc cu așteptările create de unele povești americane de success, precum Gates, Jobs etc.

Dacă ne raportăm la profilul demographic al fondatorilor de întreprinderi noi la nivel național, așa cum este analizat de INS, reiese că vârsta majoritară este în grupa 30-39 ani.

La întrebarea închisă:

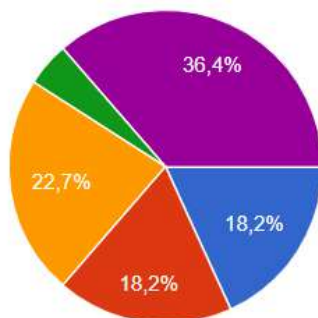
"Care considerați că este problema cheie cu care se confruntă un antreprenor de economie socială?" răspunsurile au fost cu atât mai interesante, ținând cont de diversitatea de probleme menționată mai sus. Astfel, la această întrebare în top s-a situat birocrația (36,4%), urmată de lipsa finanțării (31,8%), probleme legate de personal (18,2%) și contribuțiile și impozitele la bugetul de stat (9,1%), așa cum se poate vedea și din graficul de mai jos.

Cu toate acestea, 9,1% recunosc că nu ar fi optat pentru înființarea unui SES dacă ar fi avut de ales un alt tip de finanțare nerambursabilă, egală ca și valoare și condiții de aplicare cu cea pentru întreprinderea de economie socială. Dintre răspunsurile înregistrate cu Nu, unul aparține unui antreprenor de economie socială, conform datelor precizate la întrebările anterioare. Din păcate, foarte puțini antreprenori consideră eșecul sau provocările un prilej de învățare. Însă, în egală măsură, răspunsul poate fi pus și pe seama faptului că, în țara noastră, antreprenoriatul este încă în curs de dezvoltare, iar pentru anumite sectoare este chiar în stadiu incipient. Totodată, antreprenoriatul este și o chestiune care ține de aptitudini. Așa cum arată The Global Skills Index 2020, realizat de Coursera.org în rândul celor peste 65 de milioane de utilizatori ai platformei sale, românii sunt slab pregătiți pentru antreprenoriat. Aptitudinile evaluate au fost cele în domeniul comunicațiilor, finanțelor, managementului, contabilității, marketingului și vânzărilor.

45,5% dintre respondenți au spus clar că, dacă ar avea/ar fi avut de ales, ar opta/fi optat tot pentru o Structură de Economie Socială.

Ținând cont de faptul că 59.1% dintre respondenți sunt antreprenori de economie socială, la întrebarea **"Cum stau lucrurile din punct de vedere al impactului asupra comunității din care faceți parte"**

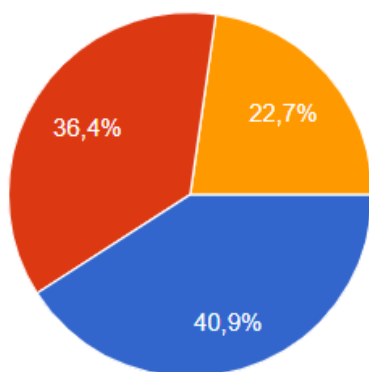

- Am impactat deja într-un mod pozitiv un număr mare de persoane.
- Am obținut ceva rezultate, dar nu la nivelul la care îmi propusesem.
- Nu sunt încă mulțumit de rezultate, este loc de mai bine.
- Antreprenoriatul social nu este pentru mine
- N/A

18,2% au răspuns că au impactat deja într-un mod pozitiv un număr mare de persoane, iar 18,2% au obținut rezultate, dar nu la nivelul la care își propuseseră, în vreme ce restul susțin că nu sunt mulțumiți încă de rezultate.

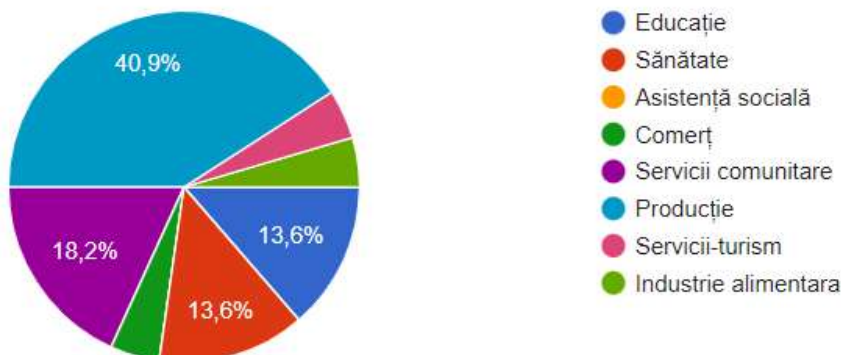
Întrebați despre rolul pe care îl are o întreprindere de economie socială, 36,4% au răspuns: promovarea, cu prioritate, a unor activități care pot genera sau asigura locuri de muncă pentru încadrarea persoanelor aparținând grupului vulnerabil;

în vreme ce 40.9% au bifat producerea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări care contribuie la bunăstarea comunității sau a membrilor acesteia; iar 22,7% sunt de părere că rolul principal al unei întreprinderi de economie socială este dezvoltarea serviciilor sociale pentru creșterea capacității de inserție pe piața muncii a persoanelor din grupul vulnerabil.

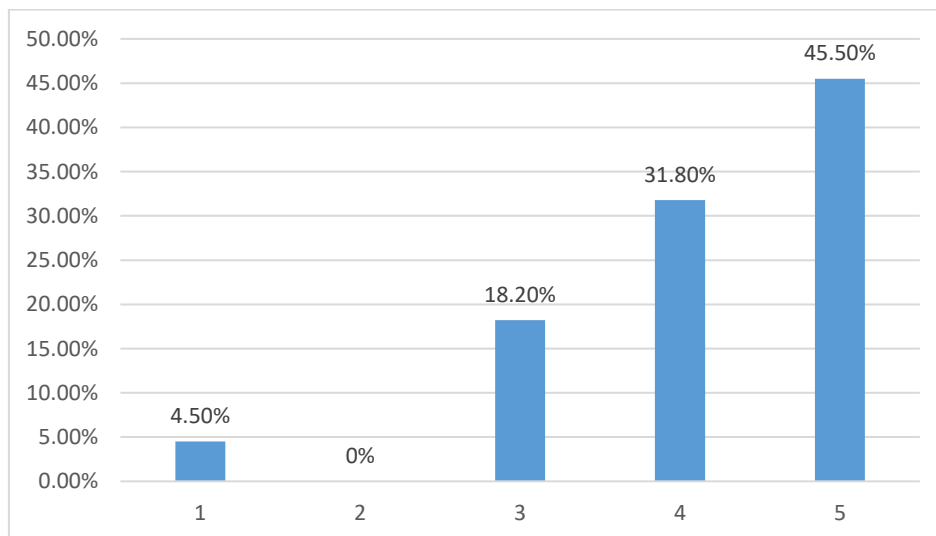
- Producerea de bunuri, prestarea de servicii și/sau execuția de lucrări care contribuie la bunăstarea comunității...
- Promovarea, cu prioritate, a unor activități care pot genera sau asigura locuri de muncă pentru încadrarea p...
- Dezvoltarea serviciilor sociale pentru creșterea capacității de inserție pe p...
- Dezvoltarea unor programe de formare profesională dedicate perso...

63,6% dintre respondenții la sondajul online declară că au deja experiență în domeniul de activitate în care activează/doresc să înființeze o întreprindere socială.

În ceea ce privește domeniile de activitate în care activează sau ar dori să înființeze o întreprindere de economie socială respondenții au bifat domenii diverse: producție, servicii comunitare, educație, sănătate și altele, conform graficului alăturat.

Dintre cei care nu sunt deja antreprenori sociali, mare parte își doresc să înființeze o întreprindere în domeniul economiei sociale în perioada următoare. Pentru aceștia, dar și pentru cei care sunt deja antreprenori de economie socială, o serie de exemple de succes în domeniul antreprenoriatului social sunt binevenite. 45,5% dintre respondenți au declarat că astfel de informații ar fi foarte utile, în vreme ce 31,8% au bifat răspunsul Util.

Referitor la regiunea de dezvoltare în care considera că ar mai fi nevoie de intervenție în domeniul economiei sociale, cele mai multe răspunsuri înregistrate au fost pentru Nord-Vest, urmat de Nord-Est.

La întrebarea: "Dacă ați avea acum la dispoziție o finanțare nerambursabilă, unde v-ar interesa să înființați o întreprindere socială?" balanța a înclinat spre mediul urban, cu 45,5 procente, urmat de mediul rural, cu 36,4 procente. Restul respondenților au bifat că le este indiferent unde se desfășoară activitatea.

Organizarea de întâlniri cu antreprenori din fiecare regiune de dezvoltare

După completarea chestionarului au fost organizate întâlniri cu antreprenori sociali din fiecare regiune în parte, **atât în format fizic, cât și online**. Pentru întâlnirile desfășurate fizic au fost efectuate deplasări la sediul sau punctul de lucru al întreprinderilor sociale, fiecare încheindu-se cu: minuta întâlnirii.

Întrucât mai mulți antreprenori au manifestat interesul pentru intrarea în contact cu alți antreprenori sociali, care au aceleași interese și se confruntă cu aceleași provocări, am creat cadrul pentru a îi aduce împreună într-o întâlnire online, pe platforma Zoom.

Aceasea a avut drept scop aprofundarea anumitor idei (atinse fie în cadrul chestionarului, fie la întâlnirile ce au avut loc fizic), precum și exploatarea altora noi, precum inovare socială, misiuni sociale viitoare și impactul avut de întreprindere asupra comunității în cadrul careia activează.

Spre exemplu, un antreprenor social care se ocupă cu amenajări peisagistice propune ca misiunea socială să fie văzută și ca parte a activității de bază a întreprinderii sociale înființate. Astfel, consideră că antreprenorii ar fi mai confortabili cu ceea ce fac și misiunile ar contribui direct la publicitatea businessului lor. Astfel, în loc de împărțirea de tablete sau alte obiecte la centrele de plasament, ar putea să încheie un parteneriat prin care să reamenajeze curtea instituției/centrului unde se află copiii abandonați, dacă acesta este domeniul său de activitate, susține el. La fel și pentru școli: sugerează implicarea copiilor în "Săptămâna altfel" pentru realizarea de lucrări în curțile instituțiilor unde învață. Antreprenorul merge pe ideea: "Nu îi da unui om pește, învață-l să pescuiască!" Astfel, împreună cu copiii nu doar că realizează un frumos proiect, însă îi și învață să facă ceva, efectiv susținând că e mai important ca oamenii să fie ajutați să intre în câmpul muncii, să învețe să facă diverse activități ca să se poată descurca singuri pe viitor, decât să primească la nesfârșit haine, alimente și alte obiecte necesare...

O altă idee bine primită de participanți a fost cea potrivit căreia unii antreprenori de succes se folosesc de statutul de întreprindere de economie socială în promovarea imaginii pe rețelele de socializare și nu numai. Astfel, după fiecare achiziție a clienților îi felicită că, prin decizia lor, au contribuit la realizarea unei fapte bune, întrucât firma de la care tocmai au cumpărat este o structură de economie socială, care redirecționează 90% din profit către persoanele nevoiașе. Iar din experiența antreprenorilor aceste informații, efectuate post conversie, au un impact foarte mare.

Indiferent că aveau sau nu experiență în domeniul economiei sociale, toți antreprenorii sociali care au participat la aceste întâlniri, **fie în format fizic, fie online**, și-au manifestat interesul pentru **"Ghidul cu pașii ce trebuie urmați pentru a deveni un antreprenor social de succes"**. Totodată, unii au fost dispuși să prezinte modelele personale de business, pentru a îi inspira pe alți antreprenori cu ideile lor de afacere și întreprinderi sociale. "Competiția nu este un lucru rău. Din contră, ne provoacă să ne depășim limitele, să ieșim din zona de confort și să facem lucrurile într-un mod profesionist", susțin antreprenorii. Învățând unii de la alții și acționând în mod constant pot obține rezultate mult mai bune decât dacă ar fi singuri în domeniu. Caz în care cel mai mult ar avea de pierdut

oamenii din comunitate, fiindcă la urma-urmei ei sunt beneficiarii finali ai profitului obținut, aceasta este o altă idee prezentată de antreprenorii sociali.

Exemple de bune practici

În studiul **"Economia socială. Analiză comparativă în opt state membre ale Uniunii Europene"**, sunt prezentate câteva exemple de bune practici din Europa. Iată câteva dintre acestea.

Spania: Întreprinderi de integrare

În Spania, organizațiile economiei sociale iau forma întreprinderii de integrare, care se referă la orice întreprindere structurată pentru a se ocupa de persoanele cu risc de excluziune socială sau orice întreprindere în cadrul căreia astfel de persoane realizează activități de producție, sub contract de angajare sau contract de ucenicie; de asemenea, aceste întreprinderi au obiectivul de a integra muncitorii marginalizați la nivel socioeconomic (Proiectul ELEXIES, EMS 2003). Merită remarcat faptul că un număr mare de întreprinderi de integrare socială combină activitatea de producție cu formarea, dar întotdeauna există activitate de producție. Pornind de aici, proiectul EMES ELEXIES din Spania a identificat patru tipuri de întreprinderi de integrare socială:

Centre speciale de angajare (Centros Especiales de Empleo);

Centre ocupaționale (Centros Ocupacionales);

Întreprinderi ale Organizației Naționale pentru Nevăzători (Organization National de Ciegos de Espana sau ONCE).

Întreprinderi de integrare socială pentru persoanele cu risc de excluziune socială.

Primele trei tipuri de întreprinderi lucrează cu persoane cu dizabilități recunoscute, în timp ce termenul de excluziune socială se referă la orice tip de dizabilitate care nu este legal recunoscută. Pe de altă parte, în Spania majoritatea cooperativelor au fost înființate în mare parte cu scop administrativ, deoarece este mai ușor să faci față reglementărilor. Acesta este unul dintre motivele pentru care în unele sectoare cooperativele nu oferă multe servicii. Cu toate acestea, în sectoare precum transportul de materiale ușoare și materiale grele scopul cooperativelor este doar de a coordona și a distribui munca, funcționând ca un "centru telefonic de asistență". În alte sectoare, cum ar fi comerțul cu produse feroase sau farmaciile, sunt mult mai organizate și oferă soluții sau formări specific membrilor săi.

Belgia: caracteristici-cheie ale economiei sociale

Belgia are o economie socială bine dezvoltată și recunoscută (în special în Regiunea Wallonia). Patria unor organizații ale economiei sociale recunoscute la nivel internațional, Belgia are un număr mare de cercetători și centre de cercetare și o istorie lungă a economiei sociale în sectoarele tradiționale ale agriculturii, finanțelor, sportului și culturii.

O evoluție interesantă a fost crearea fundațiilor printre organizațiile economiei sociale tradiționale pentru a îmbunătăți susținerea inițiativelor împotriva excluziunii sociale (de exemplu fundația P&V sau Fundația Cera).

Agențiile de susținere sau de consultanță regionale finanțate de stat (cunoscute ca agencies conseils sau startcentre) au fost înființate pentru a oferi tuturor sprijin important pentru dezvoltarea economiei sociale. Astfel, în Wallonia sunt douăsprezece și în Flandra treisprezece, acestea ajutând la susținerea mai multor abordări orientate spre piață și structuri organizaționale inovative.

Experiența belgiană a confirmat importanța cooperării și a parteneriatelor, atât în interiorul guvernării (între niveluri naționale și regionale, între diferite ministere implicate), cât și în rândul publicului, al economiei private și al celui de-al treilea sector. De asemenea, a oferit exemple utile de instituționalizare a economiei sociale, afișând un nivel ridicat de inovare în adresarea nevoilor celor dezavantajați pe piața muncii.

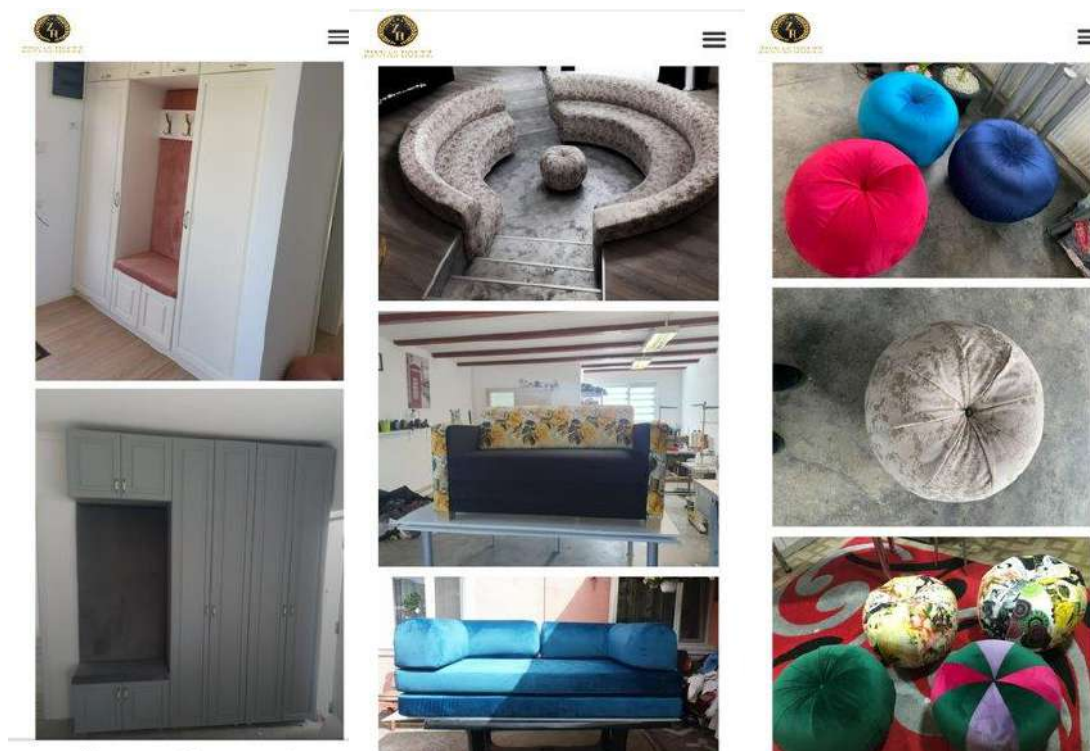
https://www.academia.edu/33881203/ECONOMIA_SOCIAL%C4%82?auto=download&email_work_card=download-paper

În România

Prezentăm în continuare câteva întreprinderi sociale înființate în cadrul proiectului, care pot fi luate drept exemple de best practices de către antreprenorii (actual sau viitori) de economie socială.

A. S.C. ZINNAS HOLTZ S.R.L.

Nume plan de afaceri: Întreprindere socială Tapițerii Dragoș

Pașii parcurși de către antreprenoarea socială Dragoș Simona Florica (din sat Sîndresti, comuna Dumbrăvița, Maramureș) de la idee la succes au fost următorii:

- cercetarea domeniului economiei sociale,
- înscrierea în Grupul țintă al proiectului,
- dobândirea de cunoștințe, prin participarea și absolvirea cursului de Antreprenoriat social,
- realizarea unui plan de afaceri și participarea la concursul planurilor de afaceri,
- câștigarea concursului cu Planul de afaceri intitulat: Tapițeriile Dragoș,
- înființarea firmei ZINNAS HOLTZ SRL cu Codul CAEN principal 1392 fabricarea de articole confecționate din textile (cu excepția îmbrăcămintei și lenjeriei de corp) și Cod CAEN secundar 9254 –repararea mobilei și a furniturilor casnice - retapițarea , refinisarea, repararea și restaurarea mobilei și a furniturilor, inclusiv a mobilierului de birou;
- depunerea documentelor necesare pentru obținerea atestatului de întreprindere socială,
- derularea efectivă a activității ÎS, în scopul obținerii de profit și
- reinvestirea profitului în proporție de 90% în misiuni sociale.

ALL PATURI COLTARE
CANAPELE SCAUNE TABURETI
CUIERE ALTELE

Asta presupune:

- îmbunătățirea continuă prin creșterea standardului de calitate a produselor oferite și promptitudinea peste nivelul cerințelor existente pe piața internă;
- dezvoltarea capacității de recondiționare a mobilei (fotolii, canapele etc.), huse pentru mobilier, tapițerie pătuți pentru copiii cu probleme locomotorii;
- realizarea de tabureți, perne ergonomice gratuit pentru asociații, ONG-uri sau unități sanitare;
- angajarea a 4 persoane, dintre

care 2 persoane provin din grupuri vulnerabile, respectiv din case de tip familial.

Prima **misiune socială** realizată a constat în **realizarea de perne și distribuirea acestora în mod gratuit, în noiembrie 2021**. Beneficiarii au fost persoane din grupul vulnerabil aflate în evidența **Casei de tip familial a Fundației de Voluntari Somaschi** din Municipiul Baia Mare, str. Castanilor, nr. 4, Maramureș.

O altă acțiune de acest gen a avut loc la **căminul de bătrâni Oana Senior Residence**, din Baia Mare (decembrie 2021), unde persoanele vulnerabile au primit perne în mod gratuit. La ambele evenimente au fost distribuite și pungi cu cadouri, constând în dulciuri și produse de igienă personală.

În luna decembrie au fost desfășurate și activități de socializare (jocuri de societate și creativitate), pentru a cunoaște mai bine grupul, a îi afla nevoile și problemele cu care se confruntă. Până la finalul evenimentului bătrânii au devenit mai comunicativi, socializarea oferindu-le un sentiment de fericire, mulțumire și respect.

Principiile orizontale, conform planului de afaceri și raportului de progres înaintat pentru luna mai:

Inovarea socială: inovare

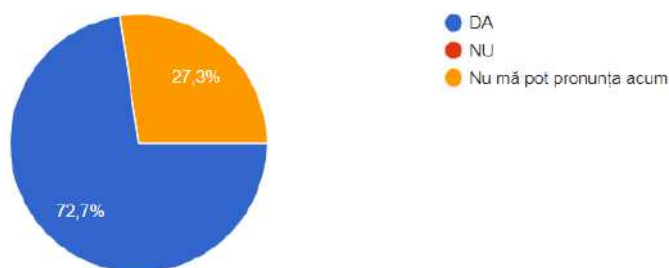
permanentă, atât în ceea ce privește capacitatea de producție, tiparele, gama de sortimente, cât și marketingul produselor.

Egalitate de șanse: recrutarea, selecția și integrarea angajaților se va realiza astfel încât să se asigure egalitatea de șanse tuturor categoriilor socio-profesionale, sexuale, de rasă și etnie, religie, precum și stare a sănătății și vârstă.

Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon. Echipamentele achiziționate sunt de ultimă generație, au un consum minim de energie, nefiind poluante.

Sugestii interesante de inovare socială au fost înregistrate și în urma aplicării chestionarului online. Cu această ocazie, e interesant de observat și modul în care este văzut conceptul inovării de către antreprenorii sociali și persoane din grupul țintă, ce pot deveni pe viitor antreprenori sociali. Iată numai câteva dintre răspunsuri:

- dorința rezolvării integrale a problemei combustibilului și a energiei electrice, prin procedee alternative – solare;
- realizarea unei platforme online destinate relației prestator-beneficiar;
- oferirea de ateliere educative, prezența la targuri, colaborarea cu alte ONG-uri;
- comunicare și disponibilitate fizică și online;
- echipamente noi, performante, cu grad ridicat de tehnologizare, CNC-uri;
- înființarea unor pachete de servicii medicale adaptate pacienților (persoane cu dizabilități)
- crearea unor condiții propice persoanelor cu condiție socială precară cu ajutorul materialelor și a utilajelor din atelierul propriu.

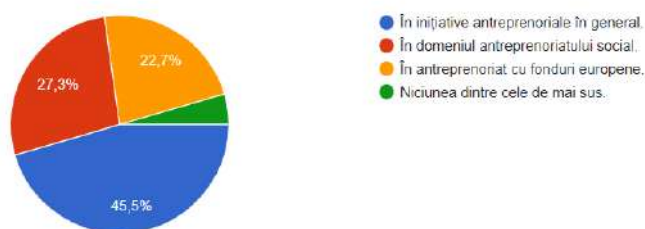

Indiferent de măsurile de inovare sau de celelalte principii orizontale de care s-a ținut cont în dezvoltarea afacerii, antreprenorii care au răspuns la Chestionarul propus în cadrul analizei declară că sunt mulțumiți din punct de vedere personal cu deciziile luate.

La întrebarea: "Considerați că implicarea dv. în dezvoltarea afacerii a fost o inițiativă bună din punct de

vedere personal?" 72,7% dintre respondenți au bifat că sunt foarte mulțumiți.

Mai mult de atât, 45,5%% dintre respondenți au declarat că le-ar recomanda prietenilor să se implice în inițiative antreprenoriale în general, doar 27,3% dintre aceștia recomandând strict domeniul economiei sociale, în vreme ce 22,7% ar recomanda anteprenoriatul cu fonduri europene.

B. SC SAVIS CONSELLS SRL

Nume plan de afaceri: Întreprindere socială de amenajări și întreținere peisagistică

Activitatea economică, derulată în vederea realizării de venituri destinate susținerii scopului social principal al entității precum și al acoperirii costurilor operaționale ale acesteia constă în **furnizarea de servicii de amenajare și întreținere peisagistică și spații verzi,**

întreținere de parcuri și grădini, toaletare și defrișare etc., întreținere terenuri de sport, spații aparținând clădirilor industriale și comerciale, spații verzi de pe autostrăzi și șosele, spații verzi ale clădirilor publice și semi-publice, într-o gamă variată de opțiuni, adaptate nevoilor fiecărui client.

Scopul social al întreprinderii este creșterea nivelului de viață al locuitorilor din Municipiul Galați și localitățile învecinate precum comuna Șendreni, prin sprijinirea activă a copiilor preșcolari și școlari (cu vârste cuprinse între 3 i 10 ani), proveniți din medii defavorizate, în vederea accesului nestingherit la sistemul educațional.

Prin activitatea sa economică, întreprinderea socială încurajează incluziunea socială, utilizarea eficientă a resurselor și conservarea și protejarea mediului înconjurător.

Pentru atingerea misiunii sociale, întreprinderea a dezvoltat următoarele programe:

Sprijinirea copiilor provenind din medii defavorizate, prin achiziționarea de rechizite, ghiozdane, tablete, acces la internet sau orice articol necesar, astfel încât copiii să se poată integra social și să poată finaliza cu succes grădinița și școala primară.

Conform raportului depus pentru anul 2021, un număr de **10 copii au beneficiat de seturi compuse din ghiozdane, rechizite, jocuri didactice, dulciuri și alte articole necesare.**

A fost încheiat un protocol de colaborare cu o instituție de învățământ publică – Școala Gimnazială nr. 1, Șendreni.

A fost sprijinită o comunitate locală – sat Movileni comuna Șendreni prin Facilitarea accesului preșcolarilor la sistemul educațional, încurajând incluziunea socială.

Din raportul depus în 2022 reiese că au mai fost oferite **15 ghiozdane și 15 seturi cu rechizite și articole școlare** necesare sprijinirii copiilor din familiile defavorizate. De asemenea, au fost donate **5 tablete Android**.

Ziua verde – program de inovare socială organizat în parteneriat cu asociații sau fundații din localitate, cu implicarea școlilor, în care copiii au fost invitați să planteze flori, copaci, ocazie cu care li s-au explicat regulile generale ale amenajărilor peisagistice, importanța spațiilor verzi și principiile tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punct de vedere al utilizării resurselor.

Conform rapoartelor de progres depuse în

anul 2022, întreprinderea a susținut activitatea Ziua Verde, care a constatat în informarea și conștientizarea importanței conservării mediului, activități de dezvoltare personală preșcolarilor din grupele mică, mijlocie și mare, activități de plantare flori și arbuști de primăvară (petunii, trandafiri, mușcate, dalii) în ghivece și pământ. Activitatea s-a desfășurat în baza protocolului de colaborare cu școala Șenddreni.

Având în vedere că este o afacere start up, strategia de dezvoltare a societății comerciale nou înființată a avut ca **prim obiectiv de atins** pătrunderea și poziționarea pe piață, precum și înregistrarea, pe termen scurt și mediu, a unui volum de vânzări care să-i permită să acopere costurile de funcționare și să reinvestească profitul (minim 90%), respectiv să îl redirecționeze către realizarea programelor și obiectivelor sale sociale.

Lucrările prestate sunt adaptate nevoilor și cerințelor pieței, iar antreprenorul social **Aramă Nuți** face constant cercetare asupra preferințelor clienților în funcție de feedback-ul primit. Angajarea personalului (4 angajați) s-a făcut cu respectarea principiului nediscriminării și egalității de șanse indiferent de rasă, gen, naționalitate, etnie, limbă, religie, orientare sexuală, categorie socială, dizabilitate, boală cronică necontagioasă, infectare HIV etc.

În întreaga activitate și în implementarea proiectului întreprinderea socială respectă principiile economiei sociale, are un grad ridicat de autonomie, acționează în scop social și în folosul comunității locale în cadrul căreia își desfășoară activitatea. În desfășurarea activității economice afacerea socială are o abordare antreprenorială, identifică și valorifică oportunitățile de pe piața de profil și avantajele competitive

pe care le deține. Se concentrează pe clienții săi țintă și pe specificul nevoilor acestora. Desfășoară activități ce respectă principiile unui comerț echitabil, corect, iar succesul demersurilor sale antreprenoriale influențează direct atingerea valorilor ce stau la baza constituirii și funcționării sale. Astfel, valoarea adăugată generată este atât de natură economică, dar și de natură socială.

C. ASOCIAȚIA SUFLETE VERZI

Nume plan de afaceri: Înființarea unei întreprinderi sociale de inserție, un restaurant vegetarian sustenabil în Baia Mare

Asociația Suflete Verzi (antreprenor social: Cadar Andreea) și-a propus să devină cel mai puternic brand regional de economie circulară din industria alimentară a servirii de mâncare vegetariană. Aceasta sprijină consumul sustenabil cu o abordare holistică, produsele răspunzând unor criterii care țin de etică, echitate, ecologie, utilitate și solidaritate. Hrana din restaurant provine din ingrediente locale și de sezon, ceea ce reduce semnificativ amprenta ecologică. Reducerea consumului și reutilizării se aplică prin nefolosirea produselor de plastic de unică folosință și servirea hranei la pachet în ambalaje reutilizabile, cât și încurajarea clienților să vină cu propriile caserole de acasă.

Misiunea socială a întreprinderii sociale de inserție **Asociația Suflete Verzi** este să contribuie alături de colaboratorii săi la creșterea calității vieții oamenilor prin oferirea de noi locuri de muncă persoanelor din grupuri vulnerabile, cât și prin oferirea unei game diversificate de produse locale vegetariene.

Asociația și-a propus să creeze o **comunitate de oameni care susține stilul de viață prieten cu natura**, prin promovarea economiei locale, fără carne, reducerea risipei alimentare și reducerea folosirii plasticului.

Obiectivele SMART ale proiectului, așa cum reies din rapoarte realizate pentru anul 2022:

- crearea a 4 locuri de muncă, durată nedeterminată – până în luna 3 de implementare – **Realizat**. Dintre acestea, **2 persoane provin din categorii vulnerabile**. Recrutarea de personal a fost realizată incluziv și transparent, prin publicarea anunțului în ziar, online pe e-jobs și la AJOFM Maramureș, unde au fost anunțate locurile de muncă vacante.

- obținerea atestatului de întreprindere socială (de inserție) și marcă socială de la AJOFM MM, până în luna 4 de implementare – **Realizat**;
- realizarea a minim 20 de produse vegetariene diversificate în restaurant - până la finalizarea proiectului;
- oferirea a 400 de prânzuri vegetariene în mod gratuit (40 de zile pentru un grup de 10 copii/zi) copiilor din comunitatea romă - până la finalul proiectului;
- realizarea a 7 ateliere gratuite pentru un stil de viață sănătos și prieten cu natura, pentru minim 70 de participanți, până la finalizarea proiectului.

Iată o prezentare mai detaliată a **programelor sociale**:

- Realizarea a 3 ateliere gratuite despre prepararea rețetelor vegetariene și reducerea risipei alimentare pentru minim 30 de cetățeni. A fost susținut deja un atelier pentru 7 persoane.
- Realizarea a 2 ateliere gratuite despre reciclare și reducerea consumului de plastic pentru minim 20 de cetățeni;
- Realizarea a 2 ateliere gratuite despre dezvoltarea eco-centrică a individului pentru minim 20 de cetățeni;

- Realizarea a 3 evenimente: "Găsești lucruri gratis" în care cetățenii au putut aduce haine și obiecte pe care nu le mai folosesc și au putut lua în schimb altele aduse de altcineva.

- Timp de o lună, cetățenii care dovedesc că au plantat un copac în acea lună primesc un ceai gratuit;

- Cetățenii care vin la restaurant cu bicicletele au reducere 10% din consumația lor – 5 clienți au beneficiat de această reducere;
- Cumpărarea unui meniu în plus și donarea către o persoană defavorizată. Conform raportului misiunii sociale depus pentru 2021, numai pentru anul trecut fuseseră donate **53 de preparate**, iar acțiunea a continuat în 2022, an pentru care nu s-a făcut încă un inventar.

- Oferirea a 400 de prânzuri gratuite (timp de 40 de zile pentru un grup de 10 copii/zi) din comunitatea romă a orașului Baia Mare. În anul 2021 au fost oferite gratuit 11 prânzuri pentru comunitate romă.

Întreg conceptul restaurantului are la bază inovarea socială, prin

- angajarea de personal din categorii vulnerabile și protejarea mediului înconjurător prin folosirea de resurse umane și materiale locale, cât și tipul de mâncare vegetarian cu specific de ingrediente locale;
- educarea consumatorilor pentru a proteja mediul înconjurător.

De asemenea, a fost realizat un atelier extra, pe tema: reduce risipa de sărbători!

În toate acțiunile întreprinse, întreprinderea socială se asigură că asigură egalitatea de șanse și de gen; promovează nediscriminarea, inclusiv în cadrul contractelor de achiziții. Infrastructura/echipamentele sunt prevăzute pentru accesul persoanelor cu dizabilități. Restaurantul este prevăzut cu rampă. Recrutarea angajaților a ținut cont de principiul nediscriminării și egalității de gen.

Asociația Suflete Verzi acordă prioritate individului și obiectivelor sociale față de creșterea profitului.

Scopul: solidaritate și responsabilitate colectivă.

Valorile: solidaritate, demnitate, parteneriat, responsabilitate socială, respect pentru natură.

Principiile: societatea funcționează urmărind principiile și caracteristicile economiei sociale, concept prin care este promovată coeziunea socială, apără principiul solidarității și al responsabilității, asocierea voluntară și deschisă, urmărește să direcționeze cea mai mare parte a excedentului pentru atingerea obiectivelor de interes general, ale unei colectivități sau în interesul personal nepatrimonial al membrilor.

Ținând cont de toate aceste aspecte și de pașii parcurși până acum antreprenorul social speră să înregistreze rezultate din ce în ce mai bune de la un an la altul și să poată avea un impact din ce în ce mai mare asupra comunității din care face parte, iar numărul persoanelor ajutate să fie și el în creștere.

D. LUMEA SAREI

Nume plan afaceri: Personalizează-ți povestea!

Întreprinderea socială are codul CAEN 1812 alte activități de tipărire n.c.a, activitatea principală fiind: **servicii de imprimare materiale digitale pe suport rigid** (realizare pe aproape orice tip de support rigid: piele, lemn, plastic, metal etc.).

Misiunea socială principală este: **încurajarea copiilor defavorizați să meargă la școală.**

- Educația pentru acceptarea diferenței, pentru aprecierea valorilor reale umane, a unicității valoroase a omului, începută de la grădiniță – prin joc - continuată ca materie obligatorie în școală.
- Elaborarea unei politici privind ”mica copilărie”, de îngrijire și educație a copilului preșcolar, într-un ansamblu diversificat de servicii și/sau prestații financiare.
- Dezvoltarea voluntariatului.
- Îmbunătățirea calității vieții și a serviciilor pentru copiii cu dizabilități din mediul rural.
- Acces la învățământul de masă (pregătirea cadrelor didactice, sensibilizarea părinților și copiilor fără dizabilități, accesibilizarea clădirilor, adaptarea curriculei sau creșterea calității învățământului special).

- Creșterea veniturilor familiilor care au în îngrijire copii cu dizabilități prin acordarea de noi facilități și prin acordarea la timp a facilităților de care beneficiază.
- Inițializarea de campanii de sensibilizare față de drepturile și nevoile special ale copiilor cu dizabilități, dar și încurajarea incluziunii lor în societate și prevenirea discriminării și instituționalizării acestora.
- Elaborarea programelor școlare de informare și pregătire a comunității locale pentru educația incluzivă, prin aceasta înțelegând adaptarea școlii la cerințele speciale ale fiecărui copil, indiferent de problemele acestuia, și nu a copilului la cerințele școlii, găsirea unor strategii didactice adecvate, a unor metode și tehnici de lucru specifice: planificare, instruire, evaluare.
- Plan educațional individualizat (PEI) – reprezintă instrumental de organizare și realizare coordonată și coerentă a procesului educațional pentru copilul/elevul/tânărul școlarizat la domiciliu.
- Dezvoltarea unor practice incluzive – la planificarea lecțiilor se au în vedere toți elevii. Lecțiile dezvoltă înțelegerea și sentimentul de respect pentru diferențe. Elevii sunt încurajați să-și asume răspunderea pentru propria lor învățare și explicațiile profesorilor ajută elevii să înțeleagă și să învețe lecția în clasă. În timpul lecțiilor elevii sunt încurajați să lucreze împreună și să vorbească despre modul în care învață în timpul activităților din cadrul lecțiilor.
- Adaptarea curriculară pentru integrarea copiilor cu cerințe educative CES – Educația integrată se referă la includerea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe educative special CES, pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora.

Toate acestea pot fi idei de realizare a misiunilor sociale pentru viitor, atât de actualii, cât și de viitorii antreprenori de economie socială.

Ținând cont de cele menționate, **antreprenorul social și-a asumat să aloce 90%** din profitul realizat în anul I pentru acoperirea necesităților școlare pentru un număr de 20 de copii/tineri vulnerabili; **respectiv 90%** din profitul realizat în primele șase luni din anul II de activitate pentru creșterea numărului de beneficiari de servicii specializate pentru un număr de 20 copii/tineri cu handicap timp de 12 luni.

Conform planului de afaceri și rapoartelor depuse către Beneficiar, pașii urmați de întreprinderea socială au fost:

- **studiul istoricului economic al** municipiului Baia Mare (cu accent pe: izolarea regiunii față de coridoarele pan-europene de transport; economia slab dezvoltată și puțin competitivă; migrația masivă a forței calificate de muncă în străinătate; scăderea demografică și îmbătrânirea accelerată a populației etc.);
- **descoperirea ideii de afacere**, prin identificarea nevoii companiilor de a avea propriile articole de birotică personalizate, creându-și astfel o identitate;
- **scrierea efectivă a planului de afaceri** și aplicarea pentru obținerea finanțării;
- **obținerea atestatului de economie socială**;
- intenționarea dezvoltării unor idei de afaceri sustenabile, cu implicarea sectorului public local, a societății civile, a sectorului privat în vederea îmbunătățirii calității vieții și a serviciilor sociale în zonă;
- **utilizarea tehnologiilor informatice și de comunicare de calitate**, menite să contribuie la eficientizarea activităților derulate în cadrul întreprinderilor sociale;
- **analizarea periodică** a rezultatelor sale prin prisma inputurilor care au contribuit la obținerea acestora – calitatea acestor analize pot duce la soluții inovatoare în ceea ce privește activitățile derulate în cadrul întreprinderii.
- **achiziționarea unor echipamente profesionale performante** cu grad ridicat de tehnologizare s-au obținut o mulțime de avantaje competiționale, dintre care cele mai importante sunt:
 - o Contractarea comenzilor cu termene de finalizare reduse și calitate ridicată reducându-se dependența de furnizori terți și beneficiind de echipamente care pot satisface chiar și cele mai exigente nevoi, societatea își poate extinde atât numărul clienților, cât și aria geografică de acoperire.
 - o Menținerea costurilor de execuție a comenzilor la un nivel scăzut, în condiții de calitate și rentabilitate crescută. Din punct de vedere economic și social dezvoltarea județului Maramureș exercită o influență pozitivă, iar cererea pentru imprimarea digital a crescut semnificativ, concret, din ce în ce mai multe companii au adoptat strategii de marketing pentru stimularea vânzărilor, utilizând designul exclusive de ambalaje, etichete și/sau metode de promovare de diferite feluri. Prin urmare, centrul de tipărire acoperă lipsa unui astfel de serviciu în comunitate, precum și nevoia de realizare a serviciilor de gravare pe diferite tipuri de material.
- **crearea a 4 noi locuri de muncă**, pentru toată perioada de derulare a proiectului;
- În organizarea și funcționarea întreprinderii sociale se pune accent pe modul în care se asigură participarea membrilor și a altor factori interesați (inclusiv persoane din grupuri vulnerabile care fac parte din grupurile vizate de întreprindere) la deciziile privind activitățile acestora și modul în care reflectă principiile economiei sociale;
- În activitatea derulată **se colaborează cu societăți comerciale** și/sau întreprinderi sociale din regiunea de implementare a proiectului (NV), atât ca furnizori, cât și clienți;
- **Stabilirea modalității de lucru**: Distribuția și vânzarea produselor se face pe bază de comandă.

- **Strategia de produs** adoptată este una diferențiată, la fel și politica de preț.
- **Strategia de marketing** e determinată de factori interni, precum experiența și competența personalului, procedurile aplicate, controlul etc., dar și externi: ciclul de viață al produselor, partea de piață, rentabilitatea, capacitatea de investiție, cercetările de piață.

Se pune mare preț pe politica de promovare a activității și produselor, întrucât un număr mare de comenzi duce direct proporțional la încasări mai mari, ceea ce asigură generarea de profit și realizarea misiunilor sociale.

Pașii depuși pentru realizarea misiunii sociale:

Întâi a fost identificat grupul țintă, reprezentat de 25 de copii cu nevoi speciale din județul Maramureș (depășindu-se numărul estimate initial cu 5 persoane), cu ajutorul Sindicatului județean de asistenți personali Maramureș. În martie 2022 echipa de proiect împreună cu reprezentanții sindicatului s-au deplasat la domiciliile copiilor nevoiași pentru a distribui pachetele cu rechizite și echipamente IT în valoare de 9.482 lei.

Ca element de inovare socială, rechizitele și echipamentele IT donate au fost personalizate, astfel încât acestea să fie mai atractive pentru copii și pentru a îi stimula să le utilizeze în procesul lor de învățare.

În selectarea personalului au fost respectate principiile egalității de șanse.

Dorință de angajare în activitățile derulate în cadrul întreprinderii de: femeie cu mai mulți copii din cadrul unei familii monoparentale peste 45 de ani, mai multe femei decât bărbați, indiferent de naționalitate, etnie, religie, convingere politică, limbă, vârstă – toate acestea dovedesc dorința respectării criteriilor de egalitate de șanse și gen, respectiv promovarea nediscriminării.

E. CLINICA DENTIKA SRL

Nume plan de afaceri: Dentika SRL

În vederea demarării proiectului, antreprenorul social a început prin efectuarea unui studiu de piață și alegerea domeniului de activitate. În planul de afaceri menționează că s-a bazat și pe faptul că cererea pentru serviciile stomatologice este una manifestată zilnic, nu este sezonieră, iar evoluția în ceea ce privește cererea față de acest tip de servicii este în creștere. Apoi a fost definită piața și realizată localizarea pieței, au fost identificați concurenții potențiali. S-a ales modelul de organizare a întreprinderii sociale: societate cu răspundere limitată. Au fost descrise direcțiile strategice ale dezvoltării întreprinderii, având în vedere atât activitatea economică, cât și misiunea/programele sociale ale acesteia.

A fost definit obiectivul general al întreprinderii:

Creșterea calității vieții populației din Municipiul Iași și nu numai, prin îmbunătățirea nivelului de sănătate orală, care include un segment cât mai amplu din **rândul persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile;**

Satisfacerea nevoilor și așteptărilor clienților, prin abordarea unei politici de schimbare a atitudinilor și a comportamentelor din serviciile medicale;

Dezvoltarea durabilă a mediului înconjurător și creșterea eficienței energetice prin investiții în tehnologii moderne și înglobarea principiilor de dezvoltare durabilă în practicile curente ale firmei. ÎS respectă temele secundare FSE: inovare socială, sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punct de vedere al utilizării resurselor, asigurarea egalității de șanse și de gen etc.

Au fost descrise serviciile care fac obiectul activității întreprinderii sociale. S-a făcut justificarea activităților propuse. A fost detaliat planul de finanțare al întreprinderii, cheltuielile cu salariile personalului angajat și restul cheltuielilor. S-a efectuat o preconizare a rezultatelor economice și sociale specifice.

După depunerea planului de afaceri și obținerea unui răspuns favorabil din partea finanțatorului, potrivit raportului de progres depus în 2022, antreprenoarea Andronache Elena-Vladina a realizat în proporție de 100% aproape toate activitățile propuse:

Înființarea societății cu răspundere limitată și înregistrarea la ONRC.

Încheierea unui contract de închiriere a spațiului.

Realizarea achizițiilor de echipamente, mobilier, materiale consumabile și a lucrărilor de amenajare a spațiului unde funcționează clinica stomatologică.

Crearea a 4 locuri de muncă.

Întocmirea documentației pentru obținerea autorizației sanitare de funcționare.

Obținerea atestatului de întreprindere socială de la AJOFM.

Demararea, din luna ianuarie (L10), a activității de furnizare servicii stomatologice, urmare a obținerii autorizației sanitare de funcționare de la Direcția de Sănătate Publică Iași.

Desfășurarea unui eveniment de informare cu tema "combaterea discriminării de gen și hărțuirii morale la locul de muncă".

Promovarea serviciilor oferite în cadrul clinicii stomatologice, astfel încât să obțină mai mult profit, care este reinvestit în cadrul misiunilor sociale.

Viziunea ÎS este să schimbe lumea într-una fără dureri dentare, să educe oamenii, să prevină și să trateze afecțiunile dentare, în vederea obținerii sănătății orale și creșterea calității vieții, prin implementarea cu succes de programe de profilaxie dentară.

Misiunea socială urmărește plasarea nevoilor de sănătate ale persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile, înaintea profitului obținut de firmă.

Bunăstarea ființei umane, ca individ și ca membru al comunității, determinată de creșterea nivelului de sănătate orală, este **principalul obiectiv al implementării afacerii**. În cadrul clinicii stomatologice nou înființate cu sprijin financiar nerambursabil sunt oferite servicii medicale stomatologice la standarde europene, îmbinându-se într-un mod eficient experiența pe care antreprenoarea de economie socială o deține în domeniul medical cu precădere în prevenirea și tratarea bolilor parodontale, cu metodele de tratament modern și cu dotările tehnice de ultimă generație. Pentru respectarea și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap a fost prevăzută în buget și realizată o **rampă** pentru facilitarea accesului în incinta clinicii.

Serviciile de bază oferite în cadrul clinicii sunt cele din zona profilaxiei dentare și anume: efectuarea de controale stomatologice periodice și derularea procedurilor profesionale de igienă dentară, precum detartraj, periaj dentar sau sigilarea șanțurilor și a fosetelor molarilor și premolarilor. Profilaxia dentară este esențială pentru a preveni apariția cariei dentare sau a bolii parodontale, cât și pentru depistarea lor într-un stadiu incipient.

Întrucât aceasta este cea mai simplă și ieftină metodă de tratament, și ghidându-se după principiul: mai bine să prevenim decât să tratăm, acest tip de serviciu este integrat în programul social implementat în cadrul acestui plan de afaceri având o adresabilitate ridicată în rândul persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile, pentru a le scuti ulterior de costuri mai ridicate. În afara profilaxiei, în clinica stomatologică sunt furnizate servicii complete din toate domeniile stomatologiei (tratamentul cariilor, extracții dentare, proteze dentare etc.).

Grupul țintă pentru misiunile sociale este format din persoane aparținând unor grupuri vulnerabile (femei, persoane fără loc de muncă, persoane cu dizabilități, copii sau vârstnici

în situații de risc etc.) cu municipiul în municipiul Iași sau zonele limitrofe, în regiunea de dezvoltare din zona Nord Vest.

Clinica Dentika SRL a creat un acord de parteneriat cu Asociația Salvați Copiii Iași, cu scopul de a crește calitatea vieții copiilor proveniți din familii aparținând unor grupuri vulnerabile. În vreme ce Asociația parteneră a integrat copiii referiți în cadrul activităților Centrului de zi al Asociației Salvați Copiii, le-a oferit servicii socio-educative în vederea ameliorării situației dificile cu care se confruntă și a derulat activități informative cu copiii din cadrul școlii pe diferite tematici (importanța și rolul benefic al educației, drepturile copilului, igienă personală etc.); **Clinica Dentika a oferit servicii stomatologice în mod GRATUIT copiilor**, în limita fondurilor disponibile și alocate pentru acest tip de activitate socială. De aceste servicii a beneficiat un număr de 11 copii,

cu vârste cuprinse între 7 și 13 ani, conform listei atașate protocolului de colaborare dintre cele 2.

În ceea ce privește **principiile orizontale**, în scopul inovării sociale, la 11 martie 2022 în cadrul clinicii stomatologice a fost organizat și desfășurat un eveniment cu tema: "combaterea discriminării de gen și hărțuirii morale la locul de muncă", având în vedere noile prevederi legislative în domeniul egalității de șanse, stabilite de Legea nr. 167/07.08.2020, eveniment la care au participat 5 persoane.

În procesul de elaborare a documentațiilor privind achizițiile, bunurile și serviciile s-a avut în vedere respectarea principiilor tratamentului egal și nediscriminatoriu operatorilor economici. Iar în stabilirea salariilor celor 4 angajați s-a aplicat principiul echității sociale față de angajați.

Cât despre sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și eficiență din punct de vedere al utilizării resurselor ÎS a achiziționat echipamente stomatologice nepoluante. Aceste exemple pot fi de folos viitorilor antreprenori sociali, care își propun să respecte principiile orizontale în cadrul viitoarelor afaceri și nu au idee cum să facă acest lucru.

F. HERA HEALTH CENTER

Nume plan de afaceri: H.E.R.A (Heal, Empathy, Responsibility, Affection) – Încântare pentru Trup și Suflet.

Activitatea principală este cea specifică nr. cod CAEN 9604 – Activități de întreținere corporală. Alte coduri CAEN: 9329 – alte activități recreative și distractive; 9602 – coafură și alte activități de înfrumusețare; 9609 – alte activități de servicii n.c.a.

Forma de organizare a întreprinderii sociale este de Societate cu Răspundere Limitată, care prin actele de înființare demonstrează că activitatea are scop social.

Descrierea activității economice și identificarea pașilor parcurși de către antreprenorul social în procesul său, conform rapoartelor de progres înaintate către Beneficiar:

- Semnarea contractului de finanțare;
- Obținerea atestatului de întreprindere socială;
- Amenajarea unui spațiu special pentru desfășurarea activității, conform cerințelor în domeniu;
- Realizarea achizițiilor prevăzute în proiect și recepționarea acestora;
- Crearea a 4 locuri de muncă, din care unul pentru o persoană din categorie vulnerabilă;
- Realizarea paginii de Facebook, în scopul promovării activității;
- Începerea prestării serviciilor specifice domeniilor de activitate aferente codurilor CAEN mai sus menționate;
- Încheierea unui contract de sponsorizare cu Centrul Școlar de Educație Incluzivă numărul 2 Comănești.

Esența afacerii este crearea unui spațiu plăcut și relaxant pentru prestarea unor servicii de calitate și diverse, cu scopul **de a elibera clienții de stările de stres** și totodată să îi revitalizeze prin diverse terapii, **de a reda încrederea femeilor** prin realizarea procedurilor de remodelare corporală, dar și **de a trata sau ameliora anumite afecțiuni respiratorii** prin terapie cu aerosoli salini.

Sunt folosite tratamente de slăbire și remodelare corporală, printre care: tratamentul cu Criolipoliză, Radiofrecvență tratamentul cu Lipolaser, procedurile de Cavitația (Liposucție Virtuală), tratamentul cu laser SR și SHR pentru îndepărtarea părului, rejuvenare și tratarea leziunilor pielii, tratamente Vacuum la nivelul epidermei, tratamentul cu Mezoterapie, tratamentul cu Tunelul cu raze infraroșii, Electrostimulare și termoterapie, Haloterapie, terapia cu aerosoli salini.

Descrierea misiunii sociale:

Întreprinderea socială are ca misiune **asigurarea de suport pentru copiii și tinerii cu tulburări din spectrul** autismului sau alte afecțiuni neuropsihice prin asigurarea accesului la ședințe de terapie specializată cu personal calificat, într-un mediu optim, care să dispună de dotări specifice precum și suport și consilierea familiilor-părinți, frați, bunici și alte categorii de tutori.

ÎS își propusese încă din planul de afaceri să vină în sprijinul copiilor diagnosticați cu tulburări din spectrul autism, sindrom down, sindrom asperger, ADHD și alte tulburări asociate, pentru a avea acces la servicii de asistență și terapie specializată; servicii care, din păcate, lipsesc din asistența publică garantată de statul român după cum scria antreprenoarea socială Alexandra Dobrițoiu la momentul respectiv. Aceste servicii se referă la: evaluare și diagnostic, consiliere psihologică, terapie ABA, terapie cognitive-comportamentală, terapia vorbirii/logopedie, artterapie/cursuri de picture pentru copiii speciali, meloterapie/cursuri de pian și canto, aromaterapie, terapie ocupațională, ludoterapie, grupuri de socializare, masaj terapeutic.

Antreprenorul social **a motivat această misiune prin** următoarele: la comunitățile rurale și urbane de pe Valea Muntelui nu există servicii sociale sau socio-medice care să aibă în vedere afecțiunile menționate. Mai mult decât atât, serviciile publice asigurate de către primăriile din zonă abia dacă reușesc să identifice cazurile de copii și bătrâni aflați în risc de excluziune socială și să intervină acolo unde e necesar. De cele mai multe ori nu sunt nici asistenți sociali care să poată analiza cazurile și să intervină asupra lor.

Programele sociale ale întreprinderii sociale sunt, așadar, de tipul:

- **facilitarea accesului** copiilor la activitățile realizate în cadrul "Centrului pentru copiii cu sindromu Down și tulburări din spectrul autist", respectiv plata sau asigurarea transportului, achitarea taxelor și tarifelor de participare...
- **achiziția de materiale necesare** pentru realizarea activităților la domiciliu sub îndrumarea părinților, tutorilor;

- **achitarea** transportului sau a **taxelor de participare la tabere sau activități** destinate copiilor cu nevoi speciale;
 - acces la activități de suport și terapie pentru părinții sau tutorii copiilor cu nevoi speciale;
 - organizarea unor sesiuni de informare și conștientizare la nivelul comunității locale.
- Scopul acestora este să se realizeze creșterea solidarității sociale la nivelul comunității și diminuarea fenomenului de marginalizare a copiilor cu nevoi speciale.

În urma încheierii contractului de sponsorizare cu **Centrul Școlar de Educație Incluzivă numărul 2 Comănești**:

- în anul 2021 au fost achiziționate materiale educative în vederea scopului social propus pentru un număr de 5 copii, pentru a avea acces la servicii educaționale și de integrare, precum și pentru realizarea activităților de asistență și terapie specializată.
- În prima parte a anului 2022 a fost donat peste 90% din profitul realizat de S.C. Hera Health Center SRL, în vederea realizării scopului social propus. Astfel, persoanele din Centru au putut beneficia de materiale ce sunt folosite pentru realizarea activității de asistență și terapie specializată.

Așa cum se poate observa, au fost selectate din cadrul proiectului și prezentate în analiză domenii de activitate diverse, astfel încât acestea să poată inspira cât mai mulți antreprenori sociali, pe viitor.

Avantajele și dezavantajele oferite de întreprinderile sociale

81,8% dintre respondenții la chestionarul online au răspuns că au cunoștință despre avantajele oferite de întreprinderile sociale, atât la nivel individual, cât și la nivel social.

La întrebarea deschisă: *"Puteți enumera câteva avantaje și dezavantaje ale modelului propriu de afacere, din perspectiva economiei sociale?"* din cadrul **Chestionarului online** aplicat antreprenorilor sociali și potențialilor antreprenori sociali răspunsurile au fost diverse, în funcție de problemele cu care s-a lovit fiecare antreprenor social în parte.

Iată o parte dintre avantajele menționate de antreprenorii sociali:

- înființarea propriei afaceri;
- contribuția la creșterea calității vieții grupului țintă, precum și la evitarea abandonului școlar;
- punerea în aplicare a unor concepte inovative și dezvoltarea serviciilor online;
- impactul creat în societate/comunitate prin intermediul misiunilor sociale, implicarea comunității (prin donații, voluntariat), schimbarea de mentalități (incluziune socială, obiceiuri prietenoase cu Natura);
- șansa de a rezolva problemele emoționale ale tinerilor cu probleme;
- experiența profesională a managerului;
- facilitățile legislative acordate întreprinderilor sociale;
- crearea de locuri de muncă pentru persoane cu nevoi speciale.

Dezavantajele identificate de antreprenorii sociali în cadrul întreprinderilor lor:

- probleme de ordin fiscal;
- modelul psiho-cultural al beneficiarilor;
- slaba familiarizare a societății cu acest tip de afacere și de ce ar fi nevoie de mai multe structuri de economie socială;
- slaba cunoaștere a unor angajați din instituțiile publice a detaliilor acestui tip de afacere;
- interacțiunea directă cu clientul;
- birocrație;
- perceperea ca "ieftin", nevaloros a serviciilor gratuite;
- lipsa unui plan de comunicare;
- lipsa predictibilității financiare și legislative;
- fluctuația cursului de schimb valutar și aprovizionarea cu noi produse.

Corelând informațiile culese în cadrul cercetărilor efectuate cu datele obținute în urma aplicării chestionarului și în urma întâlnirilor online cu antreprenorii de economie socială a rezultat tabelul de mai jos.

AVANTAJE	
La nivel individual	La nivel social
- îmbunătățirea condițiilor de viață; - oferirea de noi oportunități pentru persoanele vulnerabile și/sau membrii comunității care nu au acces la suficiente resurse pentru a se dezvolta; - are ca scop creșterea nivelului de trai; - generează slujbe de buna calitate și un nivel de viață mai bun; - profitul este reinvestit în proporție de 90% (70% conform OUG nr.33/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 219/2015), ceea ce înseamnă că un mare număr de persoane din comunitate vor beneficia de diverse produse sau servicii, în mod gratuit;	- investirea profitului pentru dezvoltarea obiectivelor sociale; - ajută la creșterea productivității și competitivității pe piață sprijinind obiectivele sociale stabilite prin politicile guvernamentale - dezvoltarea societății prin includerea tuturor membrilor interesați și categoriilor vulnerabile; - implicarea actorilor sociali pe baza solidarității și responsabilității sociale - lansarea de inițiative în comunitate pentru rezolvarea problemelor locale. - se bazează pe principiile solidarității și a implicării individuale în procesul cetățeniei active; - oferă un cadru care să permită apariția unor noi întreprinderi și noi forme de muncă; - joacă un rol important în dezvoltarea locală și coeziune socială; - este responsabilă social; - este un factor de democrație; - contribuie la stabilitatea și pluralismul piețelor economice;

- dorința de a satisface nevoile celorlalți; - împlinirea unei pasiuni personale, ce are legătură de obicei cu domeniul în care activează antreprenorul.	- este formatoare de noi mentalități care să contribuie la atingerea unei conștiințe sociale de ordin superior; - corespunde priorităților Uniunii Europene și ale obiectivelor strategice: coeziune socială, ocupare deplină, lupta împotriva sărăciei, democrație participativă, o mai bună guvernare, dezvoltare durabilă; - management autonom și independent față de autoritățile publice;
DEZAVANTAJE	
La nivel individual	La nivel social
- profitul este reinvestit în proporție de 90% (70% conform OUG nr. 33/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 219/2015), ceea ce înseamnă că antreprenorul social lucrează mai puțin în interes personal, și mai mult pentru binele comun. - inițiativa antreprenoriatului social nu pornește de la nevoile de venituri ale antreprenorului, ci mai degrabă din dorința de recunoaștere socială.	- supremația individului și a obiectivelor sociale în fața capitalului; - surplusul este utilizat pentru a contribui la obiectivele de dezvoltare durabilă, servicii de interes pentru membri sau servicii de interes general.- calitatea voluntară și deschisă de membru; - controlul democratic exercitat de către membri; - combinarea intereselor membrilor, utilizatorilor și /sau interesul general; - apărarea și aplicarea principiului solidarității și responsabilității; - lipsa de vizibilitate și de înțelegere a modelului de întreprindere a economiei sociale

Trăsăturile cheie ale întreprinderii sociale sunt scopul social combinat cu spiritul antreprenorial din sectorul privat. Întreprinderile sociale pot fi descrise ca afaceri ghidate de misiune sau întreprinderi care-și măsoară succesul prin realizarea profitului și servirea binelui public.

„Social Entrepreneurship in the Context of Romania's European Integrationll în Annals of the University of Oradea, Economic Science Series, 2008 și „Symposium Introduction Corporate Creativity: The Vermont L3C & Other Developmentsll in Social Entrepreneurship în Vermont Law Review. Fall 2010

Concluzii:

Așa cum s-a putut observa până acum, din analiza realizată la nivelul regiunilor de implementare a proiectului (Nord-Est, Nord-Vest, Sud-Est și Sud-Muntenia) reiese că economia socială este extrem de importantă și trebuie susținută pentru a se dezvolta.

În acest sens, prezentarea exemplelor de best practice din cadrul analizei și a celor din afara țării poate servi drept sursă de inspirație viitorilor antreprenori sociali.

În plus: **Ghidul antreprenorului social**, care include și **exemple de bune practici** din cadrul întreprinderilor de economie socială înființate în cadrul proiectului, este un alt instrument extrem de util, întocmit ca urmare a cercetării făcute pe parcursul și în cadrul analizei.

Din totalul întreprinderilor sociale înființate în cele 4 regiuni de dezvoltare și înregistrate până în luna mai în RUIES (1648), 25 au fost înființate în cadrul acestui proiect. Însă e nevoie în continuare de acțiune.

Principalele motive pentru care economia socială trebuie susținută să se dezvolte în continuare:

- contribuie la formarea unei viziuni de ansamblu asupra interesului general și a dezvoltării durabile;
- promovează și contribuie la dezvoltarea cetățeniei active, a autodeterminării și a coeziunii sociale;
- încurajează creșterea numărului persoanelor care sunt nu numai consumatori, ci și producători de bunuri sau furnizori de servicii, contribuind la creșterea produsului intern brut;
- contribuie la creșterea calitativă și cantitativă a ocupării prin: crearea /dezvoltarea de noi locuri de muncă.
- contribuie la dezvoltarea unor structuri de inserție care să asiste persoanele aparținând grupurilor vulnerabile pe termen scurt sau mediu pentru integrare treptată pe piața muncii, în economia reală, prin:
 - dezvoltarea unor programe eficiente de ocupare dedicate persoanelor vulnerabile;
 - creșterea și susținerea creării de locuri de muncă adaptate nevoilor specifice ale acestora;
 - promovarea cu prioritate a unor activități care pot genera sau asigura locuri de muncă pentru aceste persoane, activități care vizează în mod prioritar ocuparea cât mai multor persoane aparținând acestor grupuri, și nu productivitatea pe termen scurt.
- sprijină și promovează diversitatea domeniilor și formelor de calificare, formare inițială și formare continuă, cu impact inclusiv asupra dezvoltării varietății de ocupații din România, în concordanță cu tendințele europene de dezvoltare în domeniu;
- contribuie la dezvoltarea și funcționarea eficientă a unor tipuri de servicii sociale în vederea reducerii vulnerabilității.

Sperăm ca informațiile prezentate în cadrul analizei să vină în sprijinul antreprenorilor și viitorilor antreprenori sociali!

Ghidul antreprenorului social

Oportunitatea antreprenorială constă în nevoile nesatisfăcute ale altora. Studiind exemplele de best practice mai sus prezentate, atât din cadrul proiectului, cât și de la nivel european, și corelând datele cu cele obținute în urma aplicării chestionarului, a researchului efectuat și al întâlnirilor online cu antreprenorii sociali, a fost realizat un Ghid al pașilor ce trebuie urmați pentru a deveni un antreprenor social de succes.

1. Cercetarea inițială

Pentru demararea acestei etape e esențial să existe cel puțin o persoană, activă și conștientă, care să aibă în vedere o serie de aspecte precum:

- Stabilirea pieții țintă, prin realizarea unui studiu de piață;
- Identificarea nevoilor din piață, aflarea problemelor cu care se confruntă persoanele ce aparțin categoriilor vulnerabile. Cercetarea se poate face atât la nivelul comunității de care aparține viitorul antreprenor social, cât și la nivel național.
- Alegerea problemei care se dorește a fi rezolvată. Din totalitatea nevoilor identificate în cercetarea făcută, antreprenorul social va alege minim o problemă pe care să o rezolve, pentru care fie are deja soluția potrivită și expertiza necesară, fie este dispus să își însușească abilitățile necesare sau să angajeze persoanele potrivite pentru soluționarea ei.
- Identificarea beneficiarilor care se vor implica în activitățile întreprinderii sociale, dar și a beneficiarilor cărora se adresează afacerea socială;
- Stabilirea indicatorilor și a rezultatelor sociale urmărite, precum și a celor pentru obiectivele financiare și organizaționale;
- Calcularea inițială a resurselor necesare desfășurării activității.

Spre exemplu, în prezentarea exemplului de bune practici al întreprinderii de economie socială Zinnas Holtz SRL, primul pas menționat, pe care l-a urmat pentru a ajunge de la idee la succes, a fost chiar: cercetarea domeniului economiei sociale. Totodată, antreprenoarea menționează și înscrierea în grupul țintă al proiectului și dobândirea de cunoștințe, prin participarea la cursul de antreprenoriat social și absolvirea lui. Având deja minime cunoștințe, a putut să identifice mai ușor nevoia din piață și problema care se dorea a fi rezolvată, atât pe partea socială, cât și din punct de vedere economic, fiindcă activitatea generatoare de venit este cea care susține activitatea socială, ulterior.

Pentru antreprenorii care provin deja dintr-un anumit domeniu și au cunoașterea, experiența necesară, acest pas a fost foarte ușor de bifat. Acesta este și cazul Asociației Suflete Verzi, care și-a propus să creeze o comunitate de oameni prieteni cu natura, prin promovarea economiei locale, fără carne, prin reducerea risipei alimentare și reducerea folosirii plasticului. De altfel, în acest caz chiar și misiunea socială promovează hrana vegetariană, gătită cu suflet și pricepere.

La fel stau lucrurile și pentru medicii care se hotărăsc să aloce timp și energie în domeniul economiei sociale, cu scopul realizării unor misiuni sociale cât mai reușite cu profitul generat din afacerile lor. Spre exemplu, Clinika Dentika și-a propus să transforme lumea

Programul Operațional Capital Uman 2014-2020

Proiect cofinanțat din FONDUL SOCIAL EUROPEAN prin Programul Operațional Capital Uman

Axa prioritară 4: "Incluziunea socială și combaterea sărăciei"

Schema de ajutor de minimis "Sprijin pentru înființarea de întreprinderi sociale"

Denumire proiect: "SuccES - Structuri de creștere a calității economiei sociale", Cod MySmis: 127427

Într-una fără dureri dentare, să educe oamenii, să prevină și să trateze afecțiunile dentare în vederea obținerii sănătății orale și creșterii calității vieții.

2. Construirea unei strategii și a planului de afaceri

Cunoscând problema din piață și având soluția pentru aceasta viitorul antreprenor social poate construi o strategie pentru implementarea acestui proces, respectiv a modelului său de business. Așadar, este necesară realizarea unui plan de afacere, indiferent că se optează sau nu pentru un program de finanțare nerambursabilă. Acesta va oferi claritate cu privire la domeniul de activitate, obiectivele stabilite, rezultatele preconizate, numărul de persoane impactate în urma activităților sociale ce vor fi întreprinse. Având claritate asupra acestor aspect viitorii antreprenori sociali vor putea urmări mai ușor progresul și vor putea cuantifica rezultatele. Planul de afaceri este un rezumat al obiectivelor pe care le are antreprenorul social.

Planul de afaceri trebuie să cuprindă următoarele:

- O descriere generală, definirea misiunii antreprenorului social și a obiectivelor proiectului;
- Descrierea obiectului de activitate și a întreprinderii sociale;
- Evaluarea resurselor și a potențialului întreprinderii;
- Analiza comparativă a rezultatelor studiului de piață, a evaluării resurselor și a mediului de afaceri;
- Planul de activități – producție;
- Strategie de marketing;
- Planul de gestionare a resurselor umane;
- Planul de finanțare;
- Scenarii de dezvoltare a întreprinderii.
- Exemple de inovare socială, dezvoltare durabilă și nediscriminare. În cele două exemple de întreprinderi sociale înființate în cadrul proiectului au fost amintite: achiziționarea de covoare tactile pentru nevăzătorii care participă la cursurile de dans; respectiv serviciul de ambulanță socială verde, în cadrul căruia pacienților cu probleme li se asigură transportul de la domiciliu la centrul unde sunt oferite serviciile de kinetoterapie/fizioterapie/masaj și retur. Aceste elemente concrete de inovare fac întreprinderile și serviciile acestora mai populare în regiunile în care activează.

După ce au stabilit domeniul de activitate și și-au ales un cod CAEN principal, antreprenorii sociali și-au construit o strategie și au realizat câte un plan de afaceri.

Spre exemplu: antreprenor social Aramă Nuți, reprezentant SC Savis Conseils SRL a depus planul de afaceri: **Întreprindere socială de amenajări și întreținere peisagistică**. Asta, deși are ca scop social susținerea copiilor ce provin din medii defavorizate, în special cei cu vârste cuprinse între 3 și 10 ani.

Antreprenoarea de la Zinnas Holtz SRL a realizat planul de afaceri cu titlul: **Întreprindere Socială Tapițerii Dragoș**. Alt plan de afaceri, al cărui titlu este de asemenea sugestiv pentru activitatea ce urma a fi desfășurată, a fost: **Înființarea unei întreprinderi sociale de inserție, un restaurant vegetarian sustenabil în Baia Mare**, depus de Asociația Suflete Verzi. Toate acestea au cuprins punctele de mai sus, fără de care nu ar fi putut fi selectate pentru a primi finanțare.

3. Analiză de preferezabilitate a viitoarei întreprinderi sociale

- Vor fi analizate ideile de afaceri și obiectivele propuse;
- Prezentarea întreprinderii și a investiției necesare. Eventual documentare asupra posibilității de finanțare nerambursabilă;
- Analiza comercială și operațională;
- Stabilirea datelor referitoare la organigramă și managementul întreprinderii;
- Decizia finală de a înființa sau nu întreprinderea socială.
- Tot în această etapă are loc informarea și mobilizarea comunității locale, cu scopul e a identifica persoanele care vor /pot participa la constituirea întreprinderii sociale, care pot fi angajate sau pot constitui potențiali parteneri.

Realizarea unui plan de afaceri este un punct important în proces, dar nu suficient. Tot mai e nevoie de o analiză aprofundată, de o cercetare suplimentară a pieței și nu numai, pentru a vedea dacă planul este fezabil. Asta, cu atât mai mult în cazul în care se aplică pentru finanțare, atât antreprenorul, cât și finanțatorul se vor asigura că ideea este una realizabilă. Conform cercetării făcute în cadrul analizei, peste 70% dintre antreprenori sunt mulțumiți de ideea pe care au avut-o.

4. Documentare asupra antreprenoriatului social/economiei sociale

- Dobândirea de cunoștințe ce țin de domeniul antreprenoriatului social, dar și de management. Supraviețuirea organizației este precondiția pentru valorificarea oricărui potențial și pentru atingerea oricărui scop, de orice natură ar fi acesta.

Acest scop este precedent și conduce la criteriul longevității ca principal indicator al succesului.

- Efectuarea unei cercetări cu privire la tipurile de organizații ce pot obține atestatul de întreprindere socială și trecerea în revistă a avantajelor și dezavantajelor economiei sociale, atât la nivel individual, cât și la nivel social, pentru a fi sigur că înțelege întocmai conceptul și este hotărât să intervină în cel de-al treilea sector, între domeniul public și cel privat, cunoscând faptul că în domeniul economiei sociale oamenii sunt puși înaintea profitului.
- Stabilirea formei juridice a organizației .

În ceea ce privește forma juridică, dintre exemplele de bune practici prezentate în cadrul Analizei economiei sociale, unele au optat pentru înființarea unei Asociații, altele pentru un SRL. Însă, indiferent pentru ce optează, antreprenorul trebuie să își asume că are obligația de a învăța noțiuni cel puțin elementare de management, pentru a putea să conducă viitoarea întreprindere, împreună cu echipa pe care o va crea.

5. Înființarea întreprinderii sociale

Se va ține cont de următoarele aspecte: natura și volumul activității, numărul de angajați și resursele necesare demarării activității, taxele necesare pentru înființare, taxele și impozitele ce vor fi plătite în perioada de funcționare.

Înregistrarea juridică presupune parcurgerea următoarelor etape:

- Rezervarea denumirii afacerii la Registrul Comerțului
- Întocmirea actului constitutiv (care poate fi întocmit la un avocat).
- Deschiderea unui cont în bancă și depunerea capitalului social

- Constituirea dosarului de înființare a afacerii și depunerea lui la Registrul Comerțului.
 - După verificarea dosarului, se vor elibera actele de înregistrare a afacerii, și anume: Certificat de Înregistrare, Anexa avize necesare, Anexa avize colaterale, Rezoluția de acordare a personalității juridice, Actul constitutiv și Dovada sediului social.
 - Obținerea atestatului de întreprindere socială (și a mărcii sociale, pentru întreprinderile sociale de inserție). În acest sens, documentele necesare, conform Legii nr. 215/2019, se trimit la Agenția Județeană pentru Ocuparea Forței de Muncă. Atestatul de întreprindere socială se acordă pe o perioadă de 5 ani, cu posibilitatea prelungirii acesteia.
- Antreprenorii de succes din cadrul proiectului au optat fie pentru întreprinderi sociale, fie pentru **întreprinderi sociale de inserție**. Aceștia din urmă au reușit să angajeze și să mențină în câmpul muncii, cu succes, persoane ce provin din categoriile defavorizate. Spre exemplu, **Asociația Suflete Verzi** a creat 4 locuri de muncă, dintre care 2 pentru persoane provenite din grupuri vulnerabile, procesul de recrutare fiind unul incluziv și transparent, prin publicarea anunțului în ziar, online pe e-jobs și la AJOFM Maramureș.

6. Funcționarea întreprinderii sociale

- Acțiuni de informare și conștientizare a comunității. Construirea unei relații solide, bazată pe încredere și comunicare, cu reprezentanții și persoanele din comunitatea în care își desfășoară activitatea.
 - Creșterea vizibilității pe rețelele de socializare/în mediul online/direct în comunitate, astfel încât un număr din ce în ce mai mare să poată apela la serviciile și produsele oferite de întreprinderea socială.
- Derularea propriu zisă a activității, cu accent pe cantitatea, dar și calitatea bunurilor ori serviciilor furnizate.
- Monitorizarea profitului înregistrat și evoluția sa în timp, acesta fiind reinvestit în misiuni sociale în proporție de minim 70%, precum și a impactului pe care misiunile sociale îl au asupra grupurilor vulnerabile.
 - Armonia dezvoltării organizaționale și împlinirea misiunii personale a antreprenorului social. Antreprenoriatul social este legat de activitatea antreprenorială cu toate elementele ei (folosirea resurselor în producție, instalarea proceselor de manufacturare, comportament de piață, competiție, viabilitatea financiară etc.), însă extinsă înspre rezolvarea de probleme sociale importante. O întreprindere este considerată socială când este implicată într-o activitate comercială cu un scop social. Scopurile celor două tipuri de întreprinderi sunt diferite: antreprenoriatul social are explicit și central o misiune socială, în timp ce întreprinderea comercială are ca misiune obținerea profitului.
- Deși startul este poate pentru unii mai greoi, pentru alții mai ușor, după obținerea atestatului de întreprindere socială toți antreprenorii se preocupă de buna funcționare a afacerii. Iar unii dintre cei care implementează ideea de afacere în cadrul proiectului chiar merită să fie menționați ca exemplu de bune practici. Spre exemplu, Asociația Suflete Verzi a înțeles importanța promovării, a creșterii vizibilității, astfel încât, cu ocazia inaugurării bistroului vegetarian și vegan Greenys, o premieră în Baia Mare, a avut parte de apariții în presa locală, ce a condus la creșterea vizibilității.
- Apoi, s-a pus accent pe cantitatea și calitatea serviciilor, antreprenorul fiind el însuși pasionat de această activitate, astfel că în scurt timp a fost generat profit.

Un alt exemplu de antreprenor extrem de pasionat de ceea ce face este și cel de la Hera Health Center, a cărei idee de afacere este o încântare pentru trup și suflet, așa cum își numise și planul de afaceri: H.E.R.A. (Heal, Empathy, Responsibility, Affection) – încântare pentru trup și suflet. Pentru că iubește foarte mult ce face, imediat după semnarea contractului de finanțare și obținerea atestatului de întreprindere socială antreprenoria de economie socială a început să urmeze, întocmai, acțiunile pe care și le-a asumat, respectiv: amenajarea unui spațiu special pentru desfășurarea activității; realizarea achizițiilor prevăzute în proiect; crearea a 4 locuri de muncă, dintre care 1 pentru o persoană vulnerabilă; realizarea paginii de Facebook în scopul promovării activității; începerea prestării serviciilor specifice domeniului de activitate aferent codurilor CAEN pentru care a optat (în cazul său proceduri și tehnici de relaxare, dar și de slăbire, remodelare corporală și chiar diverse tratamente).

La toate acestea, în orice business, pentru a deveni unul de succes se adaugă partea de management al firmei, legătura strânsă cu firma de contabilitate, învățarea noțiunilor elementare de marketing, vânzări și, în cazul de față, o bună comunicare cu finanțatorul, către care trebuie să raporteze periodic. Însă pentru mulți antreprenori partea de raportare este văzută ca un proces de verificare în primul rând cu ei, pentru că e nevoie să se asigure de fiecare dată că e totul în regulă, că funcționează conform contractului semnat, iar acest lucru îi ajută să se mențină pe un trend ascendent. În plus, toate activitățile desfășurate în proiect au fost realizate cu respectarea principiilor orizontale: inovare, egalitate de șanse, sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

7. Realizarea cu succes a misiunilor sociale

Pentru ca o întreprindere socială să fie una de succes e necesar să reinvestească profitul în misiuni sociale, în cazul întreprinderilor din cadrul proiectului în proporție de 90%. Și întreprinderile prezentate în cadrul Analizei ca exemple de best practices și-au respectat această sarcină, asumată prin contract.

Iată câteva exemple de misiuni sociale realizate până acum:

ZINNAS HOLTS SRL a realizat și distribuit în mod gratuit perne către o Casă de tip Familial și un Cămin de bătrâni. De asemenea, a organizat activități de socializare pentru vârstnici, cărora le-a donat și cadouri constând în dulciuri și produse de igienă corporală.

SC SAVIS CONSELLS SRL a achiziționat rechizite, ghiozdane și tablete, pe care le-a donat copiilor ce provin din medii defavorizate. A inițiat programul de inovare socială: Ziua verde, în cadrul căruia, cu implicarea școlilor din comunitate, copiii au participat la o acțiune de plantat copaci și flori.

ASOCIAȚIA SUFLETE VERZI oferă prânzuri vegetariene în mod gratuit copiilor din medii defavorizate și a realizat ateliere gratuite despre un stil de viață sănătos și prieten cu natura. A organizat un eveniment numit: "Găsești lucruri gratis", încurajează mersul cu bicicleta prin oferirea unui discount la restaurant, se implică în educarea consumatorilor în privința protejării mediului înconjurător, toate aceste puncte fiind dezvoltate în cadrul Analizei.

LUMEA SAREI a identificat, cu ajutorul Sindicatului județean de asistenți personali, 25 de copii cu nevoi speciale, cărora le-a distribuit pachete cu rechizite și echipamente IT.

CLINICA DENTIKA SRL a creat un acord de parteneriat cu Asociația Salvați Copiii Iași, în cadrul căruia oferă servicii stomatologice în mod gratuit copiilor din grupurile vulnerabile. De asemenea, a organizat evenimente pe tema combaterii discriminării de gen și hărțuirii la locul de muncă.

CLINICA HERA HEALTH CENTER asigură suport pentru copiii și tinerii cu tulburări din spectrul autismului sau alte afecțiuni neuropsihice. Pentru a realiza misiunile sociale, a încheiat un contract de sponsorizare cu Centru Școlar de Educație Incluzivă numărul 2 Comănești, pentru care a achiziționat materiale educative în vederea scopului social propus, astfel încât copiii să aibă acces la servicii educaționale și de integrare, precum și pentru realizarea activităților de asistență și terapie specializată. În acest sens, în prima parte a anului 2022 a donat 90% din profitul realizat în vederea realizării scopului propus.

Acestea sunt doar o parte dintre misiunile sociale realizate de întreprinderile menționate și reprezintă doar câteva exemple din care se pot inspira viitorii antreprenori sociali.

Desigur că, pornind de la nevoile identificate în comunitatea fiecăruia, pot lua naștere nenumărate idei de business, precum și de soluționare a problemelor din rândul persoanelor vulnerabile. E nevoie însă de o dorință puternică de serviabilitate, fiindcă nu oricine este dispus să se aventureze în acest domeniu. Însă antreprenorii care o fac susțin că decizia de a se implica îi transformă în oameni mai împliniți. Au înțeles cu siguranță ce înseamnă să trăiești cu semnificație și să adaugi valoare celui de lângă tine, atât cât poți.

CUPRINS

Metodologia cercetării	3
-------------------------------------	---

În vederea realizării analizei s-au avut în vedere mai mulți **PAȘI**: Încadrarea conceptului de economie socială; Radiografia stării economiei sociale; Corelarea rezultatelor proiectului cu situația economiei sociale la nivel național; Aplicarea chestionarului online; Organizarea de întâlniri cu antreprenori din fiecare regiune de dezvoltare; Prezentarea unor exemple de bune practici, precum și a avantajelor și dezavantajelor activării în domeniul economiei sociale. Toți acești pași vor fi prezentați pe larg în continuare.....

Încadrarea conceptului de economie socială	5
---	---

Radiografia stării economiei sociale	9
---	---

Regiunea Nord-Est	9
--------------------------------	---

Regiunea Nord-Vest	9
---------------------------------	---

Regiunea Sud-Muntenia	9
------------------------------------	---

Regiunea Sud-Est	10
-------------------------------	----

Corelarea rezultatelor proiectului cu situația economiei sociale la nivel regional	12
---	----

În Regiunea Nord-Est:	13
------------------------------------	----

În Regiunea Nord-Vest:	14
-------------------------------------	----

În Regiunea Sud-Muntenia:	15
--	----

În Regiunea Sud-Est:	16
-----------------------------------	----

Aplicarea chestionarului online	17
--	----

Organizarea de întâlniri cu antreprenori din fiecare regiune de dezvoltare	22
---	----

Exemple de bune practici	23
---------------------------------------	----

Spania: Întreprinderi de integrare	23
---	----

Belgia: caracteristici-cheie ale economiei sociale	23
---	----

În România	24
-------------------------	----

A. S.C. ZINNAS HOLTZ S.R.L.	24
----------------------------------	----

B. SC SAVIS CONSELLS SRL	27
--------------------------------	----

C. ASOCIAȚIA SUFLETE VERZI	30
----------------------------------	----

D. LUMEA SAREI.....	34
---------------------	----

E. CLINICA DENTIKA SRL.....	39
-----------------------------	----

F. HERA HEALTH CENTER.....	41
----------------------------	----

Avantajele și dezavantajele oferite de întreprinderile sociale	44
---	----

Concluzii:	47
-------------------------	----

Ghidul antreprenorului social	48
1. Cercetarea inițială	48
2. Construirea unei strategii și a planului de afaceri	49
3. Analiză de fezabilitate a viitoarei întreprinderi sociale	50
4. Documentare asupra antreprenoriatului social/economiei sociale	50
5. Înființarea întreprinderii sociale	50
6. Funcționarea întreprinderii sociale	51
7. Realizarea cu succes a misiunilor sociale	52